

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΦΕΤΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Αριθμός Αποφάσεως
4344/2021
ΤΟ ΕΦΕΤΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Τμήμα 15^ο
.....

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές : Παρασκευή Ψυχογιού, Πρόεδρο Εφετών, Σπυρίδωνα Γεωργουλέα (Εισηγητή) και Ιωάννη Παπαϊωάννου, Εφέτες, και από την Γραμματέα Ελένη Λιάσκου.

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 2^α Σεπτεμβρίου 2021 για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ :

ΤΗΣ ΕΚΚΑΛΟΥΣΑΣ : εδρεύουσας στην Αλεξανδρούπολη Έβρου (.....) ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας υπό την επωνυμία « .....» και τον διακριτικό τίτλο « ..... », με Α.Φ.Μ. ...., νομίμως εκπροσωπούμενης, η οποία εκπροσωπήθηκε στο ακροατήριό του Δικαστηρίου τούτου με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 του ΚΠολΔ από την πληρεξουσία δικηγόρο Ανδρονίκη Μαυρομάτη.

ΤΗΣ ΕΦΕΣΙΒΛΗΤΟΥ : εδρεύουσας στον Άλιμο Αττικής (.....) ανωνύμου εταιρίας υπό την επωνυμία « ..... » και τον διακριτικό τίτλο « ..... », με Α.Φ.Μ. ...., νομίμως εκπροσωπούμενης, η οποία εκπροσωπήθηκε στο ακροατήριο του Δικαστηρίου τούτου με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 του ΚΠολΔ από τον πληρεξούσιο δικηγόρο Ιωάννη Κυριακίδη.

Η ενάγουσα με την από 1.12.2016 αγωγή της προς το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών, η οποία έχει κατατεθεί με Γ.Α.Κ. 512100/30.12.2016 και Ε.Α.Κ. 9153/30.12.2016, ζήτησε να γίνουν δεκτά τα αναφερόμενα σε αυτήν.

Επί της αγωγής αυτής εκδόθηκε η υπ' αριθ. 5380/2018 απόφαση του ως άνω Δικαστηρίου, με την οποία αυτό κηρύχθηκε αναρμόδιο καθ' ύλην προς εκδίκασή της και παρέπεμψε αυτήν στο καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών.

Η ενάγουσα επανέφερε προς συζήτηση την υπόθεση ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών με την από 20.7.2018 με Γ.Α.Κ. 75090/27.7.2018 και Ε.Α.Κ. 927/27.7.2018 κλήση. Το Δικαστήριο εκείνο εξέδωσε αντιμωλία των διαδικών την υπ' αριθ. 4275/2019 οριστική του απόφαση, με την οποία απέρριψε την αγωγή.

Την απόφαση αυτή προσέβαλε η ενάγουσα και ήδη εκκαλούσα με την από 30.1.2020 έφεση προς το Δικαστήριο τούτο, η οποία έχει κατατεθεί με Γ.Α.Κ. 10738/5.2.2020 και Ε.Α.Κ. 713/5.2.2020 (με στοιχεία προσδιορισμού δικασίμου Γ.Α.Κ. 1194/2020 και Ε.Α.Κ. 942/2020).

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

3 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

Η υπόθεση εκφωνήθηκε από τη σειρά του οικείου πινακίου και συζητήθηκε αντιμωλία των διαδίκων.

Οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των διαδίκων κατέθεσαν εμπροθέσμως τις προτάσεις τους και παρέστησαν στο ακροατήριο του Δικαστηρίου τούτου με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 του ΚΠολΔ.

**ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ
ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΚΑΤΑ ΤΟ ΝΟΜΟ**

Η υπό κρίση από 30.1.2020 με Γ.Α.Κ. 10738/5.2.2020 και Ε.Α.Κ. 713/5.2.2020 έφεση, στρεφόμενη κατά της υπ' αριθ. 4275/2019 οριστικής αποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, εκδοθείσας κατά την τακτική διαδικασία αντιμωλία των διαδίκων, έχει ασκηθεί παραδεκτώς και εμπροθέσμως, καθ' όσον αποδεικνύεται ότι ακριβές κεκυρωμένο αντίγραφο της ως άνω οριστικής αποφάσεως επιδόθηκε νομοτύπως στην εκκαλούσα ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία με επιμέλεια της εφεσιβλήτου ανωνύμου εταιρίας την 7.1.2020 (σχετ. η υπ' αριθ. 4291Δ'/7.2.2020 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητή της περιφέρειας του Εφετείου Θράκης με έδρα στο Πρωτοδικείο Αλεξανδρουπόλεως Δημητρίου Κυραδενίδη) και η υπό κρίση έφεση κατατέθηκε στη Γραμματεία του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου την 5.2.2020 (σχετ. η προαναφερόμενη έκθεση καταθέσεως δικογράφου ενδίκου

μέσου του αρμοδίου Τμήματος της Γραμματείας του Πρωτοδικείου Αθηνών – άρθρα 19, 495 παρ. 1, 498, 511, 513 παρ. 1 περ. β', 516, 517, 518 παρ. 1 περ. α' ΚΠολΔ, όπως οι διατάξεις αυτές ισχύουν από 1.1.2016, κατά τα ρητώς οριζόμενα από τη διάταξη του άρθρου 1 άρθρου ενάτου παρ. 2 Ν. 4335/2015 « Επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4334/2015 [Α' 80] », και εφαρμόζονται στην κρινομένη έφεση ως εκ του χρόνου ασκήσεως αυτής μετά την προαναφερομένη ημερομηνία). Πρέπει, επομένως, η υπό κρίση έφεση να γίνει τύποις δεκτή και να ερευνηθεί περαιτέρω κατά το παραδεκτό και τη νομική και ουσιαστική βασιμότητα των επιμέρους λόγων της κατά την αυτή διαδικασία (άρθρο 533 παρ. 1 ΚΠολΔ), δεδομένου ότι έχει καταβληθεί το προβλεπόμενο από τη διάταξη του άρθρου 495 παρ. 3 ΚΠολΔ παράβολο (σχετ. το υπ' αριθ. 3208 1478 8950 0330 0077/2020 ηλεκτρονικό παράβολο, η κατάθεση του οποίου βεβαιώνεται στην από 5.2.2020 έκθεση καταθέσεως της κρινόμενης εφέσεως).

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

Η ενάγουσα ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία άσκησε την από 1.12.2016 με Γ.Α.Κ. 512100/30.12.2016 και Ε.Α.Κ. 9153/30.12.2016 αγωγή ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (Τακτική Διαδικασία), με την οποία (όπως αυτή διορθώθηκε κατά τη διάταξη του άρθρου 224 ΚΠολΔ) ισχυρίσθηκε ότι ιδρύθηκε και λειτουργεί ως φαρμακαποθήκη, δραστηριοποιούμενη στο χονδρεμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων και ιατρικών προϊόντων και μηχανημάτων – εργαλείων, λαβούσα προς τούτο την υπ' αριθ. 57864/29.10.2015 άδεια χονδρικής πώλησεως φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσεως. Ότι η εναγομένη ανώνυμος εταιρία ασκεί

5 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

επιχειρηματική δραστηριότητα στον κλάδο της παραγωγής και εμπορίας φαρμακευτικών προϊόντων, αντιπροσωπεύει δε αλλοδαπούς εμπορικούς οίκους, πραγματοποιώντας υπό την ιδιότητα του αντιπροσώπου εισαγωγές και εξαγωγές φαρμακευτικών προϊόντων. Ότι στο πλαίσιο της επιχειρηματικής της δραστηριότητας την 1.11.2015 απέστειλε στην εναγομένη ανώνυμο εταιρία τα νομιμοποιητικά της έγγραφα και την από 25.10.2015 παραγγελία, με την οποία ζητούσε να της πωλήσει τα αναφερόμενα στο δικόγραφο της αγωγής φαρμακευτικά σκευάσματα, πλην όμως η εναγομένη ανώνυμος εταιρία αρχικώς αγνόησε το ως άνω μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και εν τέλει – μετά την αποστολή νέου από 11.11.2015 ομοίου μηνύματος – με την ηλεκτρονική επιστολή της, κοινοποιηθείσα αυθημερόν (11.11.2015), αρνήθηκε να εκτελέσει την ως άνω παραγγελία, αναφέροντας επί λέξει : *« Η χουδρική διανομή των προϊόντων μας κρίνεται ήδη επαρκής στην ελληνική αγορά και δεν αποδεχόμαστε πλέον νέους χουδρεμπόρους ως συνεργάτες. Είμαστε ως εκ τούτου στη δυσάρεστη θέση να μην μπορούμε να ικανοποιήσουμε το αίτημά σας για έναρξη συνεργασίας με την εταιρία μας »*. Ότι για την ως άνω άρνηση της εναγομένης ανωνύμου εταιρίας ενημέρωσε τον Πανελλήνιο Σύλλογο Φαρμακαποθηκαρίων, ο οποίος απέστειλε σε αυτήν την από 13.11.2015 επιστολή του, με την οποία επεσήμαινε ότι η ως άνω πρακτική παραβιάζει την ελληνική

νομοθεσία, διότι συνιστά κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως στην αγορά και νόθευση του ανταγωνισμού, περαιτέρω δε θέτει σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές. Ότι και η ίδια απέστειλε στην εναγομένη ανώνυμο εταιρία την από 24.11.2015 εξώδικη δήλωση (επιδοθείσα την 26.11.2015), με την οποία διαμαρτυρήθηκε για την εκ μέρους της τελευταίας άρνηση πώλησεως των εν λόγω προϊόντων και κάλεσε αυτήν να την προμηθεύει εφεξής με αυτά, ώστε να εξυπηρετείται η ομαλή λειτουργία της. Ότι σε συνέχεια της ως άνω εξώδικης δηλώσεως – διαμαρτυρίας με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 13.12.2015 γνωστοποίησε στην εναγομένη ανώνυμο εταιρία ότι ήδη από τον πρώτο μήνα λειτουργίας της συνεργάζεται με τριάντα δύο (32) φαρμακεία στην περιοχή του Νομού Έβρου και ότι έχει ήδη υποστεί οικονομική ζημία από την άρνησή της να προβεί σε πώληση φαρμάκων, ταυτοχρόνως δε απέστειλε σε αυτήν νέα παραγγελία αγοράς των αναλυτικώς παρατιθεμένων στο αγωγικό δικόγραφο φαρμακευτικών σκευασμάτων. Ότι η εναγομένη ανώνυμος εταιρία αρνήθηκε εκ νέου να εκτελέσει την παραγγελία αυτή, παραπέμποντας στο περιεχόμενο της προηγούμενης από 11.11.2015 ηλεκτρονικής επιστολής της. Ότι συνεπεία της αρνήσεως αυτής της εναγομένης ανωνύμου εταιρίας είτε δεν κατόρθωσε να εκτελέσει παραγγελίες πελατών της είτε υποχρεώθηκε να προμηθευθεί τα εν λόγω φαρμακευτικά σκευάσματα από άλλους χονδρεμπόρους φαρμάκων (ιδιωτικές φαρμακαποθήκες και προμηθευτικούς συνεταιρισμούς φαρμακοποιών), υφισταμένη οικονομική ζημία. Ότι η εναγομένη ανώνυμος εταιρία απέρριψε και τρίτη από 15.2.2016 παραγγελία αγοράς των

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

7 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

αναφερομένων στο αγωγικό δικόγραφο φαρμακευτικών σκευασμάτων. Ότι η ως άνω συμπεριφορά της εναγομένης ανωνύμου εταιρίας συνιστά παραβίαση : α) της διατάξεως του άρθρου 1 Ν. 146/1914 « Περί αθεμίτου ανταγωνισμού » και β) της διατάξεως του άρθρου 2 Ν. 3959/2011 « Περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού », η οποία απαγορεύει την καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσεως επιχειρήσεως στην αγορά, συνισταμένη στην εφαρμογή ανίσων όρων για ισοδύναμες παροχές υπό την ειδικότερη μορφή της αδικαιολόγητης αρνήσεως πωλήσεων, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 914 επ. ΑΚ. Ότι, ειδικότερα, η ίδια (ενάγουσα ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία) αποτελεί νεοσύστατη επιχείρηση (φαρμακαποθήκη), δραστηριοποιούμενη στη γεωγραφική περιοχή των Νομών Έβρου και Ροδόπης, η εδραίωση της θέσεως της οποίας στη σχετική αγορά (φαρμακεία) εξαρτάται από την ταχεία και ακριβή εκπλήρωση των παραγγελιών των πελατών της (φαρμακείων), γεγονός, το οποίο προϋποθέτει άμεση ικανοποίηση των σχετικών παραγγελιών αυτής ως χονδρεμπόρου από τους προμηθευτές των φαρμακευτικών σκευασμάτων, άλλως οι πελάτες (φαρμακεία) θα στραφούν προς εκτέλεση των παραγγελιών τους σε άλλο χονδρέμπορο (φαρμακαποθήκη). Ότι η εναγομένη ανώνυμος εταιρία είναι η αποκλειστικώς υπεύθυνη της αδείας κυκλοφορίας των αναφερομένων στο αγωγικό δικόγραφο

φαρμακευτικών σκευασμάτων (πολλά εκ των οποίων τυγχάνουν αναντικατάστατα, ήτοι χωρίς γενόσημο) και η αντιπρόσωπος και εισαγωγέας στην Ελλάδα των αλλοδαπών εταιριών « ..... » και « ..... », οι οποίες παράγουν τα ως άνω σκευάσματα, κατέχει δε δεσπόζουσα θέση στο χώρο των εισαγωγικών επιχειρήσεων φαρμάκων στην Ελλάδα, με συνέπεια να είναι σε θέση να επηρεάζει τους όρους της αγοράς στο χονδρικό εμπόριο φαρμάκων, κατά τα αναλυτικώς εκτιθέμενα στο αγωγικό δικόγραφο, λαμβανομένου ιδίως υπόψη ότι στη γεωγραφική περιοχή των Νομών Έβρου και Ροδόπης δραστηριοποιούνται και άλλοι χονδρέμποροι φαρμάκων και ανταγωνιστές της (« ..... » στο Νομό Έβρου και « ..... » και « .....» στο Νομό Ροδόπης), στους οποίους η εναγομένη ανώνυμος εταιρία παρέχει πολλαπλά πλεονεκτήματα, πωλώντας σε αυτούς τα κατ' αποκλειστικότητα εισαγόμενα και διατιθέμενα στην Ελλάδα προϊόντα της, περιάγουσα κατά τούτο την ίδια σε ιδιαίτερος μειονεκτική θέση με την άρνησή της να πωλεί αυτά και σε εκείνη, η δε συμπεριφορά της αυτή προσκρούει στα συναλλακτικά χρηστά ήθη. Ότι συνεπεία της ως άνω συμπεριφοράς της εναγομένης ανωνύμου εταιρίας έχει υποστεί κατά τα χρονικά διαστήματα από 9.11.2015 έως και 10.1.2016, από 11.1.2016 έως 25.6.2016 και από 26.6.2016 έως 30.9.2016 περιουσιακή ζημία : α) ποσών 361,27 €, 1.087,72 € και 1.395,87 €, αντιστοίχως, όπως τα ποσά αυτά αναλυτικώς υπολογίζονται στο δικόγραφο της αγωγής, ήτοι συνολικού ποσού 2.844,86 €, το οποίο παριστά την απώλεια κέρδους της από τη ματαίωση της εκτελέσεως παραγγελιών πελατών της (φαρμακείων) για την

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

9 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

προμήθεια εισαγομένων αποκλειστικώς από την εναγομένη ανώνυμο εταιρία φαρμακευτικών σκευασμάτων και υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της ανωτάτης καθαρής τιμής παραγωγού ή εισαγωγέα (ex factory) κατά τα προβλεπόμενα από τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 της Υ.Α. 3457/2014 (Φ.Ε.Κ. Β' 64/16.1.2014) και της ανωτάτης χονδρικής τιμής πώλησεως προς τα φαρμακεία κατά τα προβλεπόμενα από τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 2 της αυτής ως άνω Υ.Α. και β) ποσών 239,69 €, 778,70 € και 496,63 €, αντιστοίχως, όπως τα ποσά αυτά αναλυτικώς υπολογίζονται στο δικόγραφο της αγωγής, ήτοι συνολικού ποσού 1.515,02 €, το οποίο παριστά την πρόσθετη δαπάνη, στην οποία υποχρεώθηκε να υποβληθεί, προβαίνοντας σε αγορά (έναντι αυξημένου τιμήματος) εισαγομένων αποκλειστικώς από την εναγομένη ανώνυμο εταιρία φαρμακευτικών σκευασμάτων από άλλους χονδρεμπόρους (φαρμακαποθήκες), προκειμένου να ανταποκριθεί σε παραγγελίες πελατών της και να αποτρέψει την οριστική ματαίωσή τους. Ότι, περαιτέρω, από την παράνομη και υπαίτια συμπεριφορά της εναγομένης ανωνύμου εταιρίας υπέστη ηθική βλάβη, συνισταμένη σε προσβολή της εμπορικής πίστεως και της επαγγελματικής υπολήψεως αυτής, καθ' όσον εμφανίσθηκε στον οικείο κύκλο επαγγελματικής δραστηριότητας ως αναξιόπιστη και αφερέγγυα, μη δυναμένη να εκτελεί τις προς αυτήν παραγγελίες των πελατών της και εμφανώς μειονεκτούσα έναντι των

ανταγωνιστών της χονδρεμπόρων στη γεωγραφική περιοχή των Νομών Ροδόπης και Έβρου, με συνέπεια να απολέσει εν τέλει σημαντικό αριθμό εν δυνάμει πελατών της, αποτιμά δε την οφειλομένη σε αυτήν για την ως άνω αιτία χρηματική ικανοποίηση στο ποσό των 50.000 €. Βάσει του ιστορικού αυτού, η ενάγουσα ανώνυμος εταιρία ζήτησε, κατόπιν συμπληρώσεως του αιτήματος της αγωγής με τις προτάσεις (άρθρα 223 ΚΠολΔ) : Α. να υποχρεωθεί η εναγομένη ανώνυμος εταιρία : Ι. να παραλείπει στο μέλλον να αρνείται να εκτελεί παραγγελίες της, ως και να προμηθεύει αυτήν με φαρμακευτικά σκευάσματα, των οποίων αυτή τυγχάνει αποκλειστική εισαγωγέας και διανομέας στην ελληνική επικράτεια και ΙΙ. να καταβάλει σε αυτήν για τις αναφερόμενες στο ιστορικό της αγωγής αιτίες το συνολικό ποσό των πενήντα τεσσάρων χιλιάδων τριακοσίων πενήντα εννέα ΕΥΡΩ και ογδόντα οκτώ λεπτών (54.359,88 €), εντόκως νομίμως από την επίδοση της αγωγής και μέχρις ολοσχερούς εξοφλήσεως, Β. να απειληθεί κατά της εναγομένης ανωνύμου εταιρίας χρηματική ποινή ύψους τριάντα χιλιάδων ΕΥΡΩ (30.000 €) για κάθε περίπτωση αρνήσεως της στο μέλλον να εκτελεί παραγγελίες και να προμηθεύει αυτήν με φάρμακα, των οποίων αυτή τυγχάνει αποκλειστική εισαγωγέας και διανομέας στην ελληνική επικράτεια, Γ. να κηρυχθεί η εκδοθησομένη απόφαση προσωρινώς εκτελεστή και Δ. να καταδικασθεί η εναγομένη ανώνυμος εταιρία σε καταβολή της εν γένει δικαστικής της δαπάνης. Επί της αγωγής αυτής εκδόθηκε αντιμωλία των διαδικών η υπ' αριθ. 5380/2018 απόφαση του ως άνω Δικαστηρίου, με την οποία αυτό κηρύχθηκε αναρμόδιο καθ' ύλην προς εκδίκασή της και παρέπεμψε αυτήν στο

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

11 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Εν συνεχεία, η ενάγουσα ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία επανέφερε προς συζήτηση την υπόθεση ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών με την από 20.7.2018 με Γ.Α.Κ. 75090/27.7.2018 και Ε.Α.Κ. 927/27.7.2018 κλήση, γενομένης δε συζητήσεως αντιμωλία των διαδίκων το Δικαστήριο εκείνο εξέδωσε την εκκαλουμένη υπ' αριθ. 4275/2019 οριστική του απόφαση, με την οποία απέρριψε καθ' ολοκληρίαν την αγωγή ως μη νόμιμη, συμψήφισε δε στο σύνολό της τη δικαστική δαπάνη μεταξύ των διαδίκων. Ήδη με την υπό κρίση από 30.1.2020 με Γ.Α.Κ. 10738/5.2.2020 και Ε.Α.Κ. 713/5.2.2020 έφεση (η οποία νομίμως φέρεται προς συζήτηση ενώπιον του παρόντος 15^{ου} πολιτικού τμήματος του Εφετείου Αθηνών, διότι ναι μεν με την υπ' αριθ. 9/1.10.2020 απόφαση της Ολομελείας αυτού αποφασίσθηκε η ίδρυση και λειτουργία ειδικού – 22^{ου} – πολιτικού τμήματος, δικάζοντος τις εφέσεις κατά των αποφάσεων του ειδικού τμήματος του Πρωτοδικείου Αθηνών επί υποθέσεων ελευθέρου ανταγωνισμού κατά τις διατάξεις των άρθρων 2 και 13 παρ. 2 – 5 Ν. 4529/2018 « Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Νοεμβρίου 2014, σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού των κρατών – μελών της

Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλες διατάξεις », πλην όμως δεν έχει εισέτι δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως η κατά τη διάταξη του άρθρου 17 παρ. 7 Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Α. εγκριτική απόφαση της Διοικητικής Ολομελείας του Δικαστηρίου του Αρείου Πάγου) η ενάγουσα και ήδη εκκαλούσα ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία παραπονείται κατά της εκκαλουμένης αποφάσεως για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και πλημμελή εκτίμηση των αποδείξεων, ζητεί δε να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη απόφαση, προκειμένου να γίνει δεκτή καθ' ολοκληρίαν η από 1.12.2016 με Γ.Α.Κ. 512100/30.12.2016 και Ε.Α.Κ. 9153/30.12.2016 αγωγή, ως και να καταδικασθεί η εναγομένη και ήδη εφεσίβλητος ανώνυμος εταιρία σε καταβολή της εν γένει δικαστικής της δαπάνης αμφοτέρων των βαθμών δικαιοδοσίας.

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

Α. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 520 παρ. 1 ΚΠολΔ « *Το έγγραφο της έφεσης πρέπει να περιέχει τα στοιχεία που απαιτούνται κατά τα άρθρα 118 έως 120 και τους λόγους της έφεσης* ». Από τη διάταξη αυτή σαφώς συνάγεται ότι οι λόγοι εφέσεως πρέπει να είναι σαφείς και ορισμένοι, ήτοι να ορίζονται με σαφήνεια και πληρότητα τα αποδιδόμενα στην πληττομένη απόφαση σφάλματα, ώστε να καθίσταται ευχερής η από το δευτεροβάθμιο Δικαστήριο έρευνα της νομικής και ουσιαστικής βασιμότητας αυτών (ΑΠ 1168/2017 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΑΠ 323/2008 ΝοΒ 56 1585, ΑΠ 1129/1995 Ελληνη 38 591, ΕφΑθ 560/2005 Ελληνη 46 1726). Η παράβαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου πρέπει να μνημονεύεται, όπως και τα στηρίζοντα την πλημμέλεια

13 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

πραγματικά περιστατικά (ΑΠ 584/2019, ΑΠ 574/2018 δημοσιευθείσες εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΑΠ 1657/2002 Ελληνη 44 1612, ΕφΚρ 34/2020, ΕφΠατρ 160/2019, ΕφΔωδ 96/2007 δημοσιευθείσες εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ »), ενώ καθ' όσον αφορά στην πλημμελή εκτίμηση των αποδείξεων, το σφάλμα προσδιορίζεται επαρκώς με τη μνεία ότι από την κακή εκτίμηση των αποδείξεων το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο οδηγήθηκε σε εσφαλμένο πόρισμα και διατακτικό, χωρίς να απαιτείται εξειδίκευση των σημειούμενων σχετικώς με την εκτίμηση των πραγμάτων σφαλμάτων, διότι το Εφετείο, στο πλαίσιο του μεταβιβαστικού αποτελέσματος της εφέσεως, επανεκτιμά εξ αρχής την ουσία της υποθέσεως και την ορθότητα του διατακτικού, βάσει των συνδεομένων με αυτή μερικότερων παραπόνων του εκκαλούντος (ΑΠ 374/2019, ΑΠ 202/2019, ΑΠ 19/2018, ΑΠ 755/2016 δημοσιευθείσες εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΑΠ 1608/2008 Ελληνη 52 1385, ΑΠ 647/2007 Ελληνη 49 475). Οι αόριστοι και εντεύθεν ανεπίδεκτοι δικαστικής εκτιμήσεως λόγοι εφέσεως θεωρούνται ανύπαρκτοι και απορριπτέοι κατ' αυτεπάγγελτη ενέργεια του Δικαστηρίου ως απαράδεκτοι (ΑΠ 1537/2006 Δ. 2007 238, ΕφΑθ 6760/2004 Ελληνη 46 558), και ως εκ τούτου, εάν δεν υπάρχει έστω ένας σαφής και ορισμένος λόγος εφέσεως, το δικόγραφο της εφέσεως είναι άκυρο (ΑΠ 128/2008 Δ. 2008 659, ΑΠ

1440/2005 Ελληνη 47 155) και η έφεση απορρίπτεται, κατά τη γενομένη δεκτή ως ορθότερη άποψη, ως απαράδεκτη λόγω αοριστίας των λόγων της (ΑΠ 1507/1990 ΝοΒ 40 276, ΕφΠειρ 278/2002 Αρμ. 2003 1478), η δε αοριστία των λόγων εφέσεως δεν δύναται να συμπληρωθεί με τις προτάσεις του εκκαλούντος ούτε με παραπομπή σε άλλα δικόγραφα της δίκης (ΑΠ 584/2019 όπ. π., ΑΠ 305/2001 Ελληνη 43 1318, ΑΠ 1129/1995 όπ. π.) ή στο δικόγραφο της αγωγής, το οποίο το δευτεροβάθμιο Δικαστήριο έχει εξουσία να ερευνήσει μόνο μετά την παραδοχή λόγου εφέσεως και την εξαφάνιση της πρωτόδικης αποφάσεως, ούτε με κατάθεση και κοινοποίηση ιδίου δικογράφου ούτε με κατάθεση και κοινοποίηση δικογράφου προσθέτων λόγων εφέσεως, διότι προϋπόθεση του παραδεκτού των προσθέτων λόγων εφέσεως είναι η ύπαρξη ενός τουλάχιστον σαφούς και ορισμένου λόγου εφέσεως στο αρχικό δικόγραφο αυτής. Εξάλλου, οι λόγοι εφέσεως πρέπει να είναι όχι μόνο ορισμένοι, κατά τα προεκτιθέμενα, αλλά και λυσιτελείς, δηλαδή σε περίπτωση βασιμότητάς τους να επέρχεται ως αποτέλεσμα η εξαφάνιση της εκκαλουμένης αποφάσεως (ΑΠ 28/2020 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΕφΑθ 1396/2012 Ελληνη 53 1076), η οποία αποτελεί και αίτημα της εφέσεως, άλλως το δικόγραφο είναι άκυρο και η έφεση απορρίπτεται και αυτεπαγγέλτως ως απαράδεκτη. Ενόψει των ανωτέρω, αλυσιτελής και εντεύθεν απορριπτέος τυγχάνει, μεταξύ άλλων, ο λόγος εφέσεως : α) περί εσφαλμένης εκτιμήσεως των αποδείξεων, εάν η αγωγή έχει απορριφθεί ως μη νόμιμη (ΑΠ 323/1989 Ελληνη 31 770, ΕφΔωδ

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

15 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

222/2018 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΕφΛαρ 120/2015 Δικογραφία 2015 300, Β. Βαθρακοκοίλης, Η έφεση, Ερμηνεία – Νομολογία – Βιβλιογραφία – Ειδικές διατάξεις, 2015, υπό τον αριθ. 1078), πολλώ δε μάλλον ως απαράδεκτη λόγω αοριστίας του δικογράφου της (ΕφΑθ 172/2020, ΕφΑθ 245/2019 δημοσιευθείσες εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ »), διότι ερείδεται επί εσφαλμένης προϋποθέσεως και δεν δύναται να οδηγήσει, ακόμη και εάν υποτεθεί βάσιμος, σε εξαφάνιση της εκκαλουμένης αποφάσεως, β) εάν πλήττει πλεοναστικές αιτιολογίες της εκκαλουμένης αποφάσεως (ΟΛΑΠ 25/2003 ΝοΒ 52 1182, ΑΠ 416/2020, ΑΠ 175/2020, ΑΠ 1079/2019, ΑΠ 1136/2018, ΑΠ 755/2018, ΑΠ 154/2018 δημοσιευθείσες εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ ») και γ) εάν συντρέχει περίπτωση επαλλήλων αιτιολογιών και πλήττεται μόνο μια από αυτές ή πλήττονται μεν όλες, αλλά ως προς μια ή περισσότερες η έφεση δεν τελεσφορεί, διότι το διατακτικό της αποφάσεως στηρίζεται αυτοτελώς και επαρκώς στην μη πληγείσα ή στην ανεπιτυχώς πληγείσα αιτιολογία (ΑΠ 175/2020, ΑΠ 115/2020, ΑΠ 67/2020, ΑΠ 28/2020, ΑΠ 6/2020 δημοσιευθείσες εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ »).

Στην προκειμένη περίπτωση, από την παραδεκτή επισκόπηση του δικογράφου της κρινομένης εφέσεως

συνάγεται, κατ' ορθή εκτίμηση αυτού, ότι αποδίδεται στην εκκαλούμενη οριστική απόφαση : α) πλημμέλεια περί την ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1 Ν. 146/1914 « Περί αθεμίτου ανταγωνισμού », 2 Ν. 3959/2011 « Προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού », 914 επ., 919 και 932 ΑΚ (πρώτος, δεύτερος [κατά το πρώτο σκέλος αυτού], τρίτος [κατά το πρώτο σκέλος αυτού] και τέταρτος [κατά το πρώτο σκέλος αυτού] λόγοι εφέσεως) και β) εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων (δεύτερος [κατά το δεύτερο σκέλος αυτού], τρίτος [κατά το δεύτερο σκέλος αυτού], τέταρτος [κατά το δεύτερο σκέλος αυτού] και πέμπτος λόγοι εφέσεως), μνημονεύονται δε με σαφήνεια και επάρκεια τα πραγματικά εκείνα περιστατικά, τα οποία – κατά τους ισχυρισμούς της εκκαλούσας ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας – θεμελιώνουν την εκ μέρους της εφεσιβλήτου ανωνύμου εταιρίας παραβίαση των εν λόγω διατάξεων (αδικαιολόγητη άρνηση πώλησεως φαρμακευτικών οσκευασμάτων στην εκκαλούσα ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία με απόρριψη συγκεκριμένων παραγγελιών, κανονική πώληση των αυτών προϊόντων στους δραστηριοποιούμενους στην αυτή γεωγραφική περιοχή των Περιφερειακών Ενοτήτων Έβρου και Ροδόπης εμπορικούς ανταγωνιστές της, με συνέπεια αυτή να τίθεται σε μειονεκτική θέση έναντι των ανταγωνιστών της με εφαρμογή ανίσων όρων για ισοδύναμες παροχές και να υφίσταται οικονομική ζημία). Επομένως, απορριπτός ως αβάσιμος τυγχάνει ο περιεχόμενος στις κατατεθείσες προτάσεις της εφεσιβλήτου ανωνύμου εταιρίας ισχυρισμός περί αοριστίας των πρώτου, δευτέρου (κατά το πρώτο σκέλος αυτού) και τρίτου (κατά το πρώτο

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

17 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

σκέλος αυτού) λόγων εφέσεως, αντιθέτως δε βάσιμος παρίσταται ο αυτός ισχυρισμός (έστω και για διαφορετικούς από τους αναφερομένους στις προτάσεις της εφεσιβλήτου ανωνύμου εταιρίας λόγους) ως προς τους δεύτερο, τρίτο (κατά το δεύτερο σκέλος αυτών), τέταρτο και πέμπτο λόγους εφέσεως, οι οποίοι πράγματι τυχάνουν απαράδεκτοι και απορριπτέοι ως αλυσιτελώς προβαλλόμενοι : α) οι δεύτερος, τρίτος, τέταρτος (κατά το δεύτερο σκέλος αυτών) και πέμπτος λόγοι, διότι βάλλουν κατά της εκτιμήσεως των αποδείξεων, καίτοι η αγωγή έχει απορριφθεί καθ' ολοκληρίαν ως μη νόμιμη και β) ο τέταρτος λόγος (κατά το πρώτο σκέλος αυτού), διότι βάλλει κατά πλεοναστικής αιτιολογίας της εκκαλουμένης αποφάσεως περί ποσοτικής αοριστίας του δικογράφου της – εν τέλει κριθείσας ως ορισμένης, αλλά απορριφθείσας ως μη νόμιμης – αγωγής (μη αναφορά σε αυτό συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών, από τα οποία προκύπτει ότι η άρνηση της εφεσιβλήτου ανωνύμου εταιρίας να προσχωρήσει σε συνεργασία με την ενάγουσα ανώνυμο εταιρία ερείδεται σε δολία ή αντίθετη προς τα χρηστά ήθη προαίρεσή της να περιαγάγει την τελευταία σε δυσμενή θέση έναντι των ανταγωνιστών της, με σκοπό τη βλάβη της), καθ' όσον οι προκείμενοι λόγοι εφέσεως δεν δύνανται να οδηγήσουν, ακόμη και εάν υποτεθούν βάσιμοι, σε εξαφάνιση της εκκαλουμένης αποφάσεως, κατά τα αναλυτικώς εκτιθέμενα στην αμέσως προπαρατεθείσα μείζονα σκέψη.

Β. Ι. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1 Ν. 146/1914 « Περί αθεμίτου ανταγωνισμού » « *Απαγορεύεται κατά τας εμπορικές, βιομηχανικές ή γεωργικές συναλλαγάς πάσα προς του σκοπόν ανταγωνισμού γενομένη πράξις αντικειμένη εις τα χρηστά ήθη. Ο παραβάτης δύναται να ευαχθή προς παράλειψιν και προς ανόρθωσιν της προσγενομένης ζημίας* ». Προϋποθέσεις εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως, με την οποία σκοπείται η προστασία των ανταγωνιστών του δρώντος κατά παράβαση των χρηστών ηθών προσώπου στις εμπορικές, βιομηχανικές ή γεωργικές συναλλαγές, είναι σωρευτικώς : α) η ύπαρξη « σχέσεως ανταγωνισμού » μεταξύ δύο φυσικών ή νομικών προσώπων, τα οποία δρουν στο ίδιο πεδίο οικονομικής – επιχειρηματικής δραστηριότητας. Πρέπει, δηλαδή, να συντρέχει το στοιχείο της ταυτότητας αγοράς, σε συνδυασμό προς το επιδιωκόμενο οικονομικό αποτέλεσμα, το οποίο ομοίως πρέπει να είναι ταυτόσημο ή συναφές, υπό την έννοια ότι οι δύο έμποροι απευθύνονται στον αυτό κύκλο προσώπων (ταυτότητα πελατείας) σε συνάρτηση προς την ταυτότητα της εδαφικής περιοχής, ήτοι η αγορά πρέπει, πέραν του στοιχείου της πελατείας, να προσδιορίζεται και από γεωγραφικά συντεταγμένα χωρικά πλαίσια, τα οποία συμπίπτουν μεταξύ τους και εντός των οποίων λαμβάνει χώρα η φερομένη ως « αθέμιτη » ενέργεια, β) η πράξη πρέπει να χωρεί με « πρόθεση ανταγωνισμού », ήτοι με υποκειμενική πρόθεση ενισχύσεως των πελατειακών σχέσεων της επιχειρήσεως εις βάρος άλλων ανταγωνιστών, χωρίς να υφίσταται κατ' ανάγκην σκοπός προκλήσεως ζημίας στους τελευταίους. Στις εμπορικές, βιομηχανικές και γεωργικές συναλλαγές η ύπαρξη ανταγωνιστικής

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

19 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

προθέσεως τεκμαίρεται. Πρόκειται για τεκμήριο πραγματικό, το οποίο δεν προβλέπεται μεν από το νόμο, αλλά επιβάλλεται από την κοινή αντίληψη, η οποία δέχεται ότι, κατά κανόνα, το στοιχείο της ανταγωνιστικής σχέσεως συνυπάρχει με την πρόθεση ανταγωνισμού, εναπόκειται δε στον διενεργούντα την ανταγωνιστική πράξη να το ανατρέψει (ΕφΑθ 5369/2010 ΔΕΕ 2011 442), γ) η πράξη αυτή πρέπει να αντίκειται στα χρηστά ήθη, το εννοιολογικό περιεχόμενο των οποίων δεν προσδιορίζεται στο νόμο, αλλά επαφίεται στην κρίση του Δικαστή να μορφώσει την πεποίθησή του μετά από επιμελή εκτίμηση εκάστης περιπτώσεως με τα δικά της ατομικά γνωρίσματα, αναλόγως των αντιλήψεων και ιδεών του μέσου εμφρόνως κατά τη γενική αντίληψη σκεπτομένου κοινωνικού ανθρώπου, ενεργούντος και κινουμένου στο συναλλακτικό κύκλο, εντός του οποίου επιχειρείται η πράξη ή η χρησιμοποίηση μέσων και μεθόδων αντιθέτων προς την ομαλή ηθικότητα των συναλλαγών, ακόμη και εάν η πράξη μόνη της, αντιμετωπιζόμενη επιφανειακώς ή μεμονωμένως, φαίνεται θεμιτή ή νομικώς ανεπίληπτη (ΑΠ 79/2001 ΕλλΔνη 42 904, ΕφΠειρ 76/2020 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΕφΑθ 762/2017 ΔΕΕ 2017 1443, ΕφΑθ 6012/2005 ΔΕΕ 2006 278). Ενόψει, περαιτέρω, της ανάγκης εξειδικεύσεως των περιπτώσεων παραβιάσεως της γενικής ρήτηρας των χρηστών ηθών στα πλαίσια του εμπορικού ανταγωνισμού, προκειμένου να

επιτευχθεί ομοιόμορφη επίλυση των κατ' ιδίαν περιπτώσεων και εντεύθεν ασφάλεια δικαίου, προκρίνεται η συστηματική ταξινόμηση των υπαγομένων στην εν λόγω γενική ρήτρα περιπτώσεων αθεμίτου ανταγωνισμού στις εξής κατηγορίες : α) πράξεις προσελκύσεως πελατείας με αθέμιτες μεθόδους, β) πράξεις αθέμιτης εκμεταλλεύσεως ξένης φήμης και οργανώσεως ή προϊόντος ξένης εργασίας, οι οποίες συνθέτουν τον αποκαλούμενο « παρασιτικό ανταγωνισμό », όπως η αθέμιτη εκμετάλλευση διακριτικού γνωρίσματος (σήματος, κοινοτικού βιομηχανικού σχεδίου ή υποδείγματος κλπ.), επί του οποίου έχει δικαίωμα άλλο πρόσωπο, η αθέμιτη απόσπαση πελατείας και η αθέμιτη απόσπαση εργατικού δυναμικού, γ) πράξεις αθέμιτης παρεμποδίσεως και δ) πράξεις διακινδυνεύσεως της αγοράς (ΕφΑθ 1168/2021 αδημ., ΕφΑθ 3069/2020 αδημ., ΕφΑθ 4302/2012 ΔΕΕ 2013 128). Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι το ελληνικό ιδιωτικό δίκαιο διέπεται από την αρχή της ιδιωτικής αυτονομίας, βασική έκφραση της οποίας είναι η ελευθερία των συμβάσεων (άρθρα 5 παρ. 1 του Συντάγματος, 361 ΑΚ), η οποία αναγνωρίζει σε κάθε υποκείμενο δικαίου το δικαίωμα να αποφασίζει εκείνο εάν, με ποιόν και πότε θα καταρτίσει σύμβαση (ΑΠ 547/2001 ΕλλΔνη 43 1061). Στο δίκαιο του ανταγωνισμού (αθεμίτου και ελευθέρου) δεν υφίσταται γενική απαγόρευση της εφαρμογής ανίσων όρων για ισοδύναμες παροχές. Αντιστρόφως, η εφαρμογή διακρίσεων στις συναλλαγές συνιστά υλοποίηση της αρχής της συμβατικής ελευθερίας και πεμπουσία του οικονομικού συστήματος της ελεύθερης αγοράς, όπως αυτό (ατελώς) αποτυπώνεται στη διάταξη του άρθρου

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

21 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

-----

361 ΑΚ. Επομένως, η άνιση μεταχείριση ενδέχεται να αναπτύσσει είτε θετικές είτε αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, αναλόγως της δομής της αγοράς και της φύσεως του ανταγωνισμού. Εκάστη επιχείρηση είναι, επομένως, κατ' αρχήν ελεύθερη να επιλέξει τον αντισυμβαλλόμενο της, εκτός εάν κατ' εξαίρεση υφίσταται υποχρέωση συμβάσεως με κάθε τρίτο, ιδίως όταν πρόκειται περί επιχειρήσεως κατέχουσας δεσπόζουσα θέση στην αγορά. Ομοίως, είναι ελεύθερη να επιλέξει ή να μεταβάλει τον τρόπο, με τον οποίο επιθυμεί να διαθέσει όλα ή μερικά από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες της στην αγορά (λ.χ. μέσω δικτύου αποκλειστικής ή μη αποκλειστικής διανομής ή χωρίς δίκτυο απ' ευθείας στον καταναλωτή). Στο πλαίσιο αυτό η άρνηση πώλησεως (είτε υπό τη μορφή απορρίψεως προτάσεως καταρτίσεως νέας συμβάσεως είτε υπό τη μορφή διακοπής ήδη υφισταμένης συμβατικής σχέσεως) κατ' αρχήν εμπίπτει στο πλαίσιο των « θεμιτών » περιορισμών του ανταγωνισμού, πλην όμως δύναται να θεωρηθεί αθέμιτη, εάν η συμπεριφορά του αθεμίτως πράττοντος δεν δικαιολογείται με αντικειμενικά οικονομικά κριτήρια (όπως η αφερεγγυότητα, η ύπαρξη οφειλών, η έλλειψη αξιοπιστίας κλπ.), συνεκτιμωμένων των συνθηκών εκάστης συγκεκριμένης περιπτώσεως, και εικάζεται προσπάθεια εκτοπίσεως του ετέρου μέρους από τη σχετική αγορά ή επιβολή σ' αυτόν ορισμένων όρων συναλλαγής (λ.χ. δέσμευση τιμών). Στην περίπτωση

αυτή, η άρνηση πωλήσεως παρίσταται αδικαιολόγητη, κρίνεται δε – σε επίπεδο αθεμίτου ανταγωνισμού – κατά τις διατάξεις των άρθρων 1 και 18^A Ν. 146/1914. Κατά την τελευταία αυτή διάταξη, η οποία προστέθηκε με το άρθρο 29 παρ. 1 Ν. 3784/2009 « Αναθεώρηση διατάξεων του ν. 703/1977 περί ανταγωνισμού και άλλες διατάξεις », « 1. Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση, από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, της σχέσης οικονομικής εξάρτησης στην οποία βρίσκεται προς αυτήν ή αυτές μία επιχείρηση, η οποία κατέχει θέση πελάτη ή προμηθευτή, ακόμη και ως προς ένα ορισμένο είδος προϊόντων ή υπηρεσιών και δεν διαθέτει ισοδύναμη εναλλακτική λύση. Η καταχρηστική αυτή εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης δύναται να συνίσταται ιδίως στην επιβολή αυθαίρετων όρων συναλλαγής, στην εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης ή στην αιφνίδια και αδικαιολόγητη διακοπή μακροχρόνιων εμπορικών σχέσεων. 2. Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει άρση και παράλειψη της παράβασης και αποζημίωση για οποιαδήποτε ζημία υποστεί κατά παράβαση της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου. 3. Όποιος ατομικώς ή ως εκπρόσωπος νομικού προσώπου ευεργεί κατά παράβαση του παρόντος άρθρου, τιμωρείται με χρηματική ποινή από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ. Σε περίπτωση υποτροπής τα παραπάνω όρια χρηματικής ποινής διπλασιάζονται ». Η διάταξη αυτή αποδίδει τη ρύθμιση του άρθρου 2^α του Ν. 703/1977, η οποία καταργήθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 3784/2009 « Αναθεώρηση διατάξεων του ν. 703/1977 περί ανταγωνισμού και άλλες διατάξεις », και ως εκ τούτου ως προς την ερμηνεία της

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

23 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

ισχύουν όσα είχαν κριθεί νομολογιακώς σχετικώς με την ερμηνεία της ως άνω καταργηθείσας διατάξεως του Ν. 703/1977 (ΑΠ 403/2016 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ »). Προϋποθέσεις εφαρμογής της προκειμένης διατάξεως, η οποία δεν απαγορεύει την οικονομική εξάρτηση, αλλά μόνο την καταχρηστική εκμετάλλευσή της, είναι : α) η ύπαρξη μιας ισχυρής επιχειρήσεως σε θέση πελάτη ή αναλόγως προμηθευτή και μιας εξαρτημένης από αυτή επιχειρήσεως, όπως συμβαίνει όταν η δεύτερη έχει προσαρμόσει τη λειτουργία της στις ανάγκες διαθέσεως των προϊόντων της πρώτης ή διαθέτει κυρίως σ' αυτήν τα δικά της προϊόντα, β) η απουσία ισοδύναμης εναλλακτικής λύσεως, η οποία συντρέχει, όταν δεν προσφέρονται καθόλου εναλλακτικές λύσεις ή οι προσφερόμενες συνδέονται με σοβαρά μειονεκτήματα για την εξαρτημένη επιχείρηση, δηλαδή αυτή είτε δεν δύναται να προμηθεύεται προϊόντα ή υπηρεσίες από άλλη πηγή ή να διαθέτει σε τέτοια πηγή προϊόντα ή υπηρεσίες είτε δύναται μεν να προμηθεύεται από τέτοια πηγή ή να διαθέτει σε αυτήν προϊόντα ή υπηρεσίες, όμως με ιδιαιτέρως δυσμενείς όρους, οι οποίοι επάγονται την εξασθένηση της θέσεώς της έναντι των ανταγωνιστών της, γεγονός, το οποίο ενδέχεται να την οδηγήσει ακόμη και σε αδυναμία συνεχίσεως της λειτουργίας της και γ) η καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσεως οικονομικής εξαρτήσεως. Κατάχρηση της σχέσεως οικονομικής

εξαρτήσεως και εντεύθεν περιοριστική του ελευθέρου ανταγωνισμού πρακτική υπάρχει, όταν η ισχυρή επιχείρηση εκμεταλλεύεται την ισχύ, την οποία παρέχει σε αυτήν η αδυναμία της εξαρτημένης επιχειρήσεως να αποκτήσει ή να αναπτύξει άλλη ισοδύναμη εναλλακτική λύση, με συνέπεια να αποκομίζει κατά τον τρόπο αυτό οφέλη για την ίδια εις βάρος της εξαρτημένης επιχείρησεως, τα οποία δεν θα απεκόμιζε, εάν υπήρχε για την τελευταία εναλλακτική λύση (ΑΠ 1196/2020 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΑΠ 246/2019 ΕΕμπΔ 2019 785, ΕφΑθ 374/2019 όπ. π., ΕφΘεσ 1728/2019 ΕΕμπΔ 2019 600). Η διάταξη του άρθρου 18^Α Ν. 146/1914 εντάσσεται συστηματικώς στην προστασία του άρθρου 1 του Νόμου αυτού, καθ' όσον η καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσεως οικονομικής εξαρτήσεως είναι αθέμιτη και δεν απαιτεί την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως, αλλά τίθεται σε ένα επίπεδο κατώτερο της δεσπόζουσας επιχείρησεως στο δίκαιο του ανταγωνισμού.

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

II. Η διάταξη του άρθρου 102 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (Σ.Λ.Ε.Ε., πρώην άρθρο 82 της Συνθήκης Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων – Σ.Ε.Κ.) ορίζει ότι « *Είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά και απαγορεύεται, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της εσωτερικής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της. Η κατάχρηση αυτή δύναται να συνίσταται ιδίως : α) στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη δικαίωv τιμών αγοράς ή*

25 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής, β) στον περιορισμό της παραγωγής, της διαθέσεως ή της τεχνολογικής αναπτύξεως επί ζημία των καταναλωτών, γ) στην εφαρμογή ανίσων όρων επί ισοδυνάμων παροχών έναντι των εμπορικώς συναλλασσομένων, με αποτέλεσμα να περιέρχονται αυτοί σε μειουεκτική θέση στον ανταγωνισμό, δ) στην εξάρτηση της συνάψεως συμβάσεωσ από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσομένων, προσθέτωσ παροχών που εκ φύσεωσ ή σύμφωνα με τις εμπορικές συήθειες δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμβάσεωσ αυτών ». Προσαρμοσμένη προς το περιεχόμενο της άνω διατάξεωσ της Σ.Λ.Ε.Ε. αναφορικώς είναι σε εθνικό επίπεδο η ρύθμιση του άρθρου 2 Ν. 3959/2011 « Προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού » (υπό τον τίτλο « Καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης »), κατά την οποία « 1. Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης στο σύνολο ή μέρος της αγοράς της Ελληνικής Επικράτειας. 2. Η καταχρηστική αυτή εκμετάλλευση μπορεί να συνίσταται ιδίωσ : α) στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη εύλογων τιμών αγοράς ή πωλήσεωσ ή άλλων όρων συναλλαγής. β) στον περιορισμό της παραγωγής, της διάθεσης ή της τεχνολογικής ανάπτυξης με ζημία των καταναλωτών. γ) στην εφαρμογή στο εμπόριο ανίσων όρων για ισοδύναμες παροχές, ιδίωσ στην αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης, αγοράς ή άλλης συναλλαγής, με αποτέλεσμα να

περιέρχονται ορισμένες επιχειρήσεις σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό. δ) στην εξάρτηση της σύναψης συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσόμενων, πρόσθετων παροχών, οι οποίες από τη φύση τους ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν συνδέονται με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών ». Οι διατάξεις των άρθρων 102 Σ.Λ.Ε.Ε. και 2 Ν. 3959/2011 δεν αποκλείουν την επιδίωξη, επίτευξη και διατήρηση δεσπόζουσας θέσεως μιας επιχειρήσεως στο σύνολο ή σε μέρος της αγοράς, αλλά απαγορεύουν την κατάχρηση αυτής. Προκειμένου να κριθεί το εάν μία επιχείρηση κατέχει « δεσπόζουσα » θέση στη σχετική αγορά, συνεκτιμώνται το μερίδιο αυτής στην εν λόγω αγορά, το ύψος των διαθέσιμων οικονομικών μέσων και δυνατοτήτων της, το προβάδισμα από άποψη τεχνολογικής εξελίξεως και εμποροβιομηχανικών εμπειριών, η εξασφάλιση πρώτων υλών και η ανυπαρξία εναλλακτικού ανταγωνισμού, δηλαδή η υποκατάσταση των προϊόντων με όμοια προϊόντα άλλων επιχειρήσεων, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά. Η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως εξετάζεται πάντοτε σε συνάρτηση προς μια ορισμένη αγορά, η οποία οριοθετείται : α) ποιοτικώς (σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών), ήτοι αναφορικώς με συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες και β) γεωγραφικώς (σχετική γεωγραφική αγορά), η οποία ταυτίζεται με την περιοχή, εντός των ορίων της οποίας δραστηριοποιούνται και ανταγωνίζονται οι επιχειρήσεις ως πωλητές ή αγοραστές των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού (ΟΛΑΠ 2/1989 ΕΕμπΔ 1989 618). Η έννοια της « καταχρηστικής » εκμεταλλεύσεως είναι

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

27 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

αντικειμενική και αφορά στη συμπεριφορά μιας επιχειρήσεως με δεσπόζουσα θέση, η οποία της επιτρέπει να επηρεάζει τη διάρθρωση της αγοράς, όπου, λόγω της παρουσίας της συγκεκριμένης επιχειρήσεως, ο βαθμός ανταγωνισμού έχει ήδη περιορισθεί, η δε συμπεριφορά αυτή, μέσω της χρησιμοποίησεως διαφορετικών μεθόδων από εκείνες, οι οποίες εφαρμόζονται υπό κανονικές συνθήκες ανταγωνισμού σε προϊόντα ή υπηρεσίες στο πλαίσιο των συναλλαγών, έχει ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της διατηρήσεως του επιπέδου του εναπομένου ανταγωνισμού ή της περαιτέρω αναπτύξεώς του (απόφαση ΔΕΚ και ήδη ΔΕΕ C – 85/76 της 13.2.1979, Hoffmann – La Roche & Co. AG κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκέψη 91, ΟΛΕπΑντ 207/III/2002 ΕΕμπΔ 2002 420). Η ενωσιακή νομολογία εξαρτά την αξιολόγηση μιας συμπεριφοράς ως καταχρηστικής (συμπεριλαμβανομένων των λεγομένων « πρακτικών αποκλειστικότητας ») από τα αποτελέσματά της στον ανταγωνισμό (αποφάσεις ΔΕΕ C – 52/09 της 17.2.2011, Konkurrensverket κατά TeliaSonera Sverige AG, C – 280/08 P της 24.10.2010, Deutsche Telecom AG κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκέψεις 173 – 176, 196 και 200). Η κατάφαση του καταχρηστικού χαρακτήρα μιας συμπεριφοράς προϋποθέτει απόδειξη της – έστω δυνητικής – υπάρξεως ενός επιζημίου για τον ανταγωνισμό αποτελέσματος, παραγομένου από αυτή τη συμπεριφορά στην αγορά, ικανού να αποκλείσει τους

ανταγωνιστές, οι οποίοι είναι τουλάχιστον εξίσου αποτελεσματικοί με την δεσπόζουσα επιχείρηση. Αντιθέτως, το απλό υποθετικό ενδεχόμενο της προκλήσεως επιζημίου για τον ανταγωνισμό αποτελέσματος δεν αρκεί προς θεμελίωση της παραβάσεως του άρθρου 102 Σ.Λ.Ε.Ε. (αποφάσεις ΔΕΕ C – 23/14 της 6.10.2015, Post Danmark A/S κατά Konkurrenceradet, σκέψεις 53 – 61, C – 52/09 της 17.2.2011, Konkurrensvirket κατά TeliaSonera Sverige AG, σκέψεις 64 – 65). Οι ως άνω θέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ΔΕΕ επιβεβαιώθηκαν στην πρόσφατη από 6.9.2017 υπ’ αριθ. C – 413/14 απόφαση του τελευταίου στην υπόθεση Intel Corporation Inc. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το οποίο δέχθηκε (επί αιτήσεως αναιρέσεως κατά της από 12.6.2014 υπ’ αριθ. T – 289/09 αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως) ότι : α) το άρθρο 102 Σ.Λ.Ε.Ε. απαγορεύει, μεταξύ άλλων, σε κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση να εφαρμόζει πρακτικές, οι οποίες οδηγούν σε εκτοπισμό των θεωρουμένων ως εξίσου αποτελεσματικών ανταγωνιστών, ως τέτοιων νοουμένων των υποθετικών ανταγωνιστών, οι οποίοι, ενώ έχουν σε γενικές γραμμές ίδια δομή κόστους με τη δεσπόζουσα επιχείρηση, θα ήσαν υποχρεωμένοι να προβούν σε πωλήσεις κάτω του κόστους, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την εξεταζόμενη πρακτική της δεσπόζουσας επιχειρήσεως, β) για την κατάφαση καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως η αρχή ανταγωνισμού οφείλει να λαμβάνει υπόψη το σύνολο των περιστάσεων και να αναλύει τη σπουδαιότητα της δεσπόζουσας θέσεως της επιχειρήσεως στην οικεία αγορά, το ποσοστό

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

29 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

καλύψεως της αγοράς από την επίμαχη πρακτική, ως και τις συνθήκες εφαρμογής των συγκεκριμένων πρακτικών και τη διάρκειά τους και γ) εάν η ενδιαφερομένη επιχείρηση υποστηρίξει – κατά τη διοικητική διαδικασία – προσκομίζοντας σχετικά στοιχεία, ότι η συμπεριφορά της δεν είναι ικανή να περιορίσει τον ανταγωνισμό, τότε η Επιτροπή οφείλει, επιπροσθέτως, να εκτιμήσει εάν υφίσταται στρατηγική, σκοπούσα στον εκτοπισμό των τουλάχιστον εξίσου αποτελεσματικών ανταγωνιστών (σκέψεις 137 – 139), οι ανωτέρω δε παραδοχές καθιστούν σαφές ότι δεν υφίσταται – άνευ ετέρου – « per se » κατάχρηση σε όρο ή πρακτική αποκλειστικότητας, αλλά πρέπει να χωρεί έλεγχος του συνόλου των περιστάσεων της εκάστοτε συγκεκριμένης υποθέσεως (ιδ. σχετ. και απόφαση ΔΕΕ C – 525/16 της 19.10.2018, MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia SA κατά Autoridade da Concorrência, σκέψεις 28 και 31). Σε αντιστοιχία προς τις ως άνω παραδοχές της ενωσιακής νομολογίας, η εθνική νομολογία και θεωρία δέχονται ότι καταχρηστική είναι η εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως, όταν θίγεται ο ελεύθερος ανταγωνισμός, υπό την έννοια ότι οι μέθοδοι και πρακτικές (διαμόρφωση τιμών αγοράς ή πώλησεως και διαφοροποιημένη μεταχείριση) της δεσπόζουσας επιχειρήσεως επηρεάζουν τη δομή μιας αγοράς, τόσο σε επίπεδο ομοειδών επιχειρήσεων, όσο και σε επίπεδο καταναλωτών (ΑΠ 246/2019 ΕΕμπΔ 2019 785, ΑΠ 1387/2018 ΕΕμπΔ 2019 950, ΑΠ 1196/2018

ΕΕμπΔ 2019 472, ΑΠ 1114/2018 ΧρΙδΔ 2019 517, ΑΠ 419/2018 όπ. π., 403/2016 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΑΠ 983/2014 ΧρΙδΔ 2015 141, ΑΠ 1286/2011 ΧρΙδΔ 2012 299, ΑΠ 1497/2009 ΕπισκΕμπΔ 2010 422, ΕπΑντ 207/ΠΙ/2002 ΔΕΕ 2002, 284, ΕπΑντ 111/1998 ΔΕΕ 1998 964, ΔΕφΑΘ 1983/2010 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΔΕφΑΘ 2116/2004 ΔΕΕ 2005 430, Λ. Κοτσιρης, Δ. Ανταγωνισμού, 2010, σ. 513, Δ. Τζουγανάτος, Οι πρόσφατες τροποποιήσεις του ν. 703/1977 και η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού [ν. 1934/1991 και ν. 2000/1991], ΕΕμπΔ ΜΓ' 517 – 551, Α. Μικρουλέα, Η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης του αρ. 2 του ν. 703/1977, ΧρΙδΔ 2006 5). Ειδικώς αναφερομένη στο άρθρο 2 παρ. 2 Ν. 3959/2011 περίπτωση καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως της δεσπόζουσας – όπως αυτή ανωτέρω προσδιορίζεται – θέσεως επιχειρήσεως στην αγορά αποτελεί (ως υποπερίπτωση της προβλεπομένης και από τη διάταξη του άρθρου 102 Σ.Λ.Ε.Ε. εφαρμογής ανίσων όρων για ισοδύναμες παροχές) η « αδικαιολόγητη » άρνηση πώλησεως, η οποία στοιχειοθετείται, όταν δεν δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους, τους οποίους οφείλει να επικαλεσθεί και αποδείξει η επιχείρηση, η οποία τους επικαλείται (από τη σχετική παγία νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου : αποφάσεις ΔΕΚ C – 27/76 της 14.2.1978, United Brands Company και United Brands Continentaal BV κατά Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σκέψη 183, C – 6/73 και 7/73 της 6.3.1974, Istituto Chemioterapico Italiano και Commercial Solvents κατά Επιτροπής Ευρωπαϊκών

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

31 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

Κοινοτήτων, σκέψη 25), τέτοιο δε αντικειμενικό λόγο δεν αποτελεί ο περιορισμός του παραλλήλου εμπορίου, στην καταπολέμηση του οποίου αποσκοπεί η άρνηση προμηθείας (απόφαση ΔΕΚ C – 26/75 της 13.11.1975, General Motors Continental κατά Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σκέψη 12). Ειδικώς αναφορικός με την αγορά φαρμάκου, έχει κριθεί στην εσωτερική έννομη τάξη (ΟΛΕπΑντ 318/V/2006 ΕΕμπΔ 2006 767) ότι κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως από επιχείρηση παρασκευής (ή εισαγωγής) φαρμάκων ενδέχεται να στοιχειοθετείται σε περίπτωση αρνήσεως πώλησεως, εάν τίθεται σε κίνδυνο η λήψη φαρμάκων από τους ασθενείς, δεν συνιστά όμως παράβαση του άρθρου 82 ΣυνθΕΟΚ (ήδη 102 Σ.Λ.Ε.Ε.), εάν αποσκοπούσε σε προστασία των καλώς νοουμένων επιχειρηματικών συμφερόντων της και ιδίως σε περιορισμό της μείωσης των κερδών της και δεν περιήγαγε έτερα πρόσωπα της αλυσίδας διακινήσεως φαρμάκων σε μειονεκτική θέση. Τέλος, για το κατά τη διάταξη του άρθρου 216 παρ. 1 ΚΠολΔ ορισμένο της αγωγής, με την οποία ζητείται η επιδίκαση αποζημιώσεως ή και χρηματικής ικανοποιήσεως λόγω ηθικής βλάβης, λόγω αδικοπραξίας, συνιστάμενης στην καταχρηστική εκμετάλλευση από την εναγομένη επιχείρηση δεσπόζουσας θέσεως στην αγορά (περί της οποίας θα γίνει λεπτομερώς λόγος κατωτέρω στο σκεπτικό), δεν αρκεί να αναφέρεται απλώς ότι αυτή κατέχει ορισμένο μερίδιο της αγοράς, στο πλαίσιο της

οποίας δραστηριοποιείται, αλλά πρέπει ομοίως να παρατίθενται : α) τα στοιχεία εκείνα, τα οποία θεμελιώνουν τον ισχυρισμό περί δεσπόζουσας θέσεως (ήτοι, πέραν του ως άνω μεριδίου, το ύψος των διαθέσιμων οικονομικών μέσων και δυνατοτήτων της, το προβάδισμα από άποψη τεχνολογικής εξελίξεως και εμποροβιομηχανικών εμπειριών, η εξασφάλιση πρώτων υλών και η ανυπαρξία εναλλακτικού ανταγωνισμού, δηλαδή η υποκατάσταση των προϊόντων με όμοια προϊόντα άλλων επιχειρήσεων, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά) και οι χρησιμοποιούμενες από αυτήν μέθοδοι και οι συγκεκριμένες πρακτικές, οι οποίες συνιστούν κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσεως και νοθεύουν τον ανταγωνισμό στη συγκεκριμένη αγορά (ΑΠ 1554/2008 ΕλλΔνη 52 990).

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

III.α. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ « Όποιος ζημιώσει άλλου παράνομα και υπαίτια έχει υποχρέωση να του αποζημιώσει », ενώ κατά τη διάταξη του άρθρου 932 του ίδιου Κώδικα « Σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνου που έπαθε προσβολή της υγείας, της τιμής ή της αγνείας του ή στερήθηκε την ελευθερία του ... ». Από τις διατάξεις αυτές, σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 297, 298 και 330 ΑΚ, σαφώς συνάγεται ότι προϋποθέσεις γενέσεως ευθύνης προς αποζημίωση ή χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης από αδικοπραξία είναι : α) ζημιογόνος συμπεριφορά (πράξη ή παράλειψη), β)

33 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

παράνομος χαρακτήρας της πράξεως ή της παραλείψεως, γ) υπαιτιότητα, δ) ζημία και ε) πρόσφορος αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της ζημιογόνου συμπεριφοράς (ήτοι του « νομίμου λόγου ευθύνης ») και του επελθόντος ζημιογόνου αποτελέσματος (ΟΛΑΠ 2/2019, ΟΛΑΠ 8/2018, ΑΠ 75/2020, ΑΠ 1/2019 δημοσιευθείσες εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΑΠ 1572/2014, ΑΠ 1361/2013 δημοσιευθείσες εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α., ΕφΑθ 6675/2014 ΕλλΔνη 57 802). Ως ανθρώπινη συμπεριφορά νοείται η εκουσία εξωτερική κοινωνική συμπεριφορά ανθρώπου και όχι οι καταστάσεις του εσωτερικού του κόσμου ή οι οφειλόμενες σε άσκηση επ' αυτού ακαταμάχητης δυνάμεως ή σε καταστάσεις ελλείψεως συνειδήσεως ή σε άλογες ενέργειες ζώων, δύναται δε η συμπεριφορά αυτή να συνίσταται σε πράξη ή παράλειψη. Ευθύνη από παράλειψη δημιουργείται, όταν υπάρχει ιδιαίτερη νομική υποχρέωση προφυλάξεως του προσβληθέντος δικαιώματος ή συμφέροντος και αποτροπής του ζημιογόνου αποτελέσματος, τούτο δε συμβαίνει, όταν υφίσταται από το νόμο ή από δικαιοπραξία ή από την καλή πίστη κατά την κρατούσα κοινωνική αντίληψη και το γενικό πνεύμα του δικαίου υποχρέωση προστασίας, ειδικότερα δε όταν ο ζημιώσας με προηγουμένη πράξη του δημιούργησε κατάσταση επικινδυνότητας, χωρίς να έχει λάβει τα αναγκαία μέτρα αποτροπής του κινδύνου (ΑΠ 449/2014, ΑΠ 1736/2013 δημοσιευθείσες εις

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α.). Παράνομη είναι, κατ' αρχήν, η συμπεριφορά, η οποία αντίκειται σε απαγορευτικό ή επιτακτικό κανόνα δικαίου και προσβάλλει τα προστατευόμενα δικαιώματα ή συμφέροντα άλλου, ο δε παράνομος χαρακτήρας της πράξεως ή της παραλείψεως κρίνεται βάσει του ισχύοντος κατά το χρόνο συντελέσεώς της νομικού καθεστώτος. Το στοιχείο του παρανόμου θεωρείται ότι συντρέχει όχι μόνον όταν παραβιάζεται απαγορευτικός ή επιτακτικός κανόνας δικαίου, αλλά και όταν διαπιστώνεται αντίθεση της συμπεριφοράς στο γενικότερο πνεύμα του δικαίου ή τις επιταγές της εννόμου τάξεως και ειδικώς παράβαση της κοινωνικώς επιβεβλημένης από τη θεμελιώδη δικαιοκή αρχή της συνεπούς συμπεριφοράς απορρέουσας υποχρεώσεως λήψεως συγκεκριμένων μέτρων επιμελείας προς αποφυγή προκλήσεως ζημίας σε έννομα αγαθά τρίτων προσώπων (ΑΠ 1154/2019, 93/2016 δημοσιευθείσες εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ »). Δηλαδή, η διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ δεν περιέχει επιταγή ή απαγόρευση, αλλά απλώς καθορίζει την κύρωση (ήτοι την υποχρέωση αποζημιώσεως) σε περίπτωση, κατά την οποία ορισμένη πράξη είναι παράνομη λόγω παραβάσεως κάποιου κανόνα δικαίου. Για το λόγο αυτό η διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ χαρακτηρίζεται ως « λευκός » κανόνας δικαίου, καθ' όσον δεν ορίζει τι επιτρέπεται και τι απαγορεύεται, αλλά παραπέμπει για το χαρακτηρισμό μιας πράξεως ως παράνομης ή μη στο σύνολο της κειμένης νομοθεσίας (αστικής, ποινικής, διοικητικής κλπ.) και, εφ' όσον βάσει της νομοθεσίας αυτής ορισμένη πράξη χαρακτηριστεί παράνομη, επιβάλλεται ως κύρωση η

35 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

υποχρέωση προς αποζημίωση. Περαιτέρω, υπαίτια είναι η συμπεριφορά, η οποία επιτρέπει την απόδοση στο δράστη προσωπικής μομφής, δηλαδή παριστά τον ψυχικό δεσμό αυτού με την αδικοπραξία (ΑΠ 1361/2013 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ »). Η υπαιτιότητα, ως όρος της αδικοπρακτικής ευθύνης, διακρίνεται από τον παράνομο χαρακτήρα της προσβολής δικαιώματος ή εννόμου συμφέροντος, ενδέχεται όμως η αμέλεια στην συμπεριφορά να την καθιστά εν ταυτώ παράνομη ή και αντιστρόφως η πράξη της παράνομης προσβολής να υποδηλώνει η ίδια και την ύπαρξη υπαιτιότητας με τη μορφή γενικότερα της αμελείας, όταν ιδίως η προσβολή συνίσταται στην παράβαση του γενικού καθήκοντος επιμελείας, με το οποίο αξιώνεται από κάθε κοινωνό να συμπεριφέρεται όπως ο μέσος συναλλασσόμενος, ασχέτως του εάν κατά τα λοιπά η συμπεριφορά του αποτελεί ή όχι και παράβαση συγκεκριμένου απαγορευτικού ή επιτακτικού κανόνα δικαίου. Υπαιτιότητα νοείται είτε υπό τη μορφή του δόλου είτε της αμελείας, με πράξη ή παράλειψη, εάν δε η ζημία οφείλεται σε υπαιτιότητα του ίδιου του παθόντος, αυτός δεν δικαιούται αποζημίωση, ενώ σε περίπτωση συντρέχοντος παισματος αυτού ευρίσκει εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 300 ΑΚ, κατά την οποία το Δικαστήριο δύναται να μην επιδικάσει αποζημίωση ή να επιδικάσει αυτή μειωμένη. Εξάλλου, ζημία ως προϋπόθεση της αδικοπραξίας αποτελεί κάθε βλάβη, η

οποία προκαλείται στα υλικά ή άυλα αγαθά του προσώπου, αποκαθίσταται δε όχι μόνο η περιουσιακή ζημία, αλλά και η ηθική βλάβη, πρέπει δε αυτή να είναι άμεση, και ως εκ τούτου αξίωση αποζημιώσεως αποκτά μόνον ο αμέσως ζημιωθείς, δηλαδή ο φορέας ή ο δικαιούχος του προσβληθέντος από την άδικη πράξη εννόμου αγαθού (ΟΛΑΠ 18/2004 ΔΕΕ 2004 927, ΑΠ 1253/2012 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α., ειδικώς για την ηθική βλάβη : ΑΠ 624/2010 ΕΠΙΔΙΚΙΑ 2010 363, ΑΠ 648/2002 ΕλλΔνη 43 1616, ΕφΠειρ 485/2014 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », Γ. Γεωργιάδης, εις Σ.Ε.Α.Κ. Απ. Γεωργιάδη, Τ. Ι, 2010, υπό το άρθρο 932, αριθ. 18 επ.), ως και ο αμέσως προσβληθείς στα προστατευόμενα συμφέροντά του. Ως χρόνος υπολογισμού της ζημίας του ενάγοντος νοείται, κατά τους δικονομικούς κανόνες, ο χρόνος της συζητήσεως της αγωγής ενώπιον του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου (ΟΛΑΠ 44/1996 ΝοΒ 45 451, ΑΠ 1401/2005 ΕλλΔνη 47 132, ΕφΠειρ 383/2013 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ »). Τέλος, αιτιώδης σύνδεσμος (αιτιώδης συνάφεια) υπάρχει, όταν η πράξη ή η παράλειψη του υπαιτίου προσώπου ήταν, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, ικανή και είχε τη δυνατότητα να επιφέρει, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, το ζημιολόγο αποτέλεσμα (ΑΠ 1610/2013 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α.). Πρόσφορη αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της παράνομης συμπεριφοράς του δράστη και της προκληθείσας ζημίας υπάρχει, όταν η συμπεριφορά αυτή, κατά το χρόνο και τις συνθήκες, υπό τις οποίες έλαβε χώρα, ήταν ικανή,

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

37 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων και χωρίς τη μεσολάβηση άλλου περιστατικού, να επιφέρει τη συγκεκριμένη ζημία ή, αναλόγως, την αντίστοιχη ηθική βλάβη. Δηλαδή, πρόσφορη θεωρείται η αιτία, η οποία δεν προκάλεσε απλώς κατά λογική αιτιότητα τη ζημία (υπό την έννοια της *condicio sine qua non*), αλλά είχε γενικώς την τάση και την ικανότητα να οδηγήσει σε αυτήν, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, εντεύθεν δε ζημία προκληθείσα από απρόοπτο, τυχαίο ή έκτακτο περιστατικό ή μη οφειλόμενο στην ιδιομορφία της συγκεκριμένης περιπτώσεως και όχι στη « γενική τάση » του όρου, δεν θεωρείται συνδεομένη κατά τρόπο πρόσφορο με αυτόν (ΟΛΑΠ 18/2004 ΝοΒ 53 61, ΑΠ 1361/2013, ΑΠ 427/2008 δημοσιευθείσες εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α., ΑΠ 178/2008, ΑΠ 285/2008, ΑΠ 579/2008, ΑΠ 1071/2008, ΑΠ 190/2007 δημοσιευθείσες εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », Μ. Σταθόπουλος, εις ΕρμΑΚ Γεωργιάδη – Σταθόπουλου, Τ. ΙΙ, Γενικό Ενοχικό, 1979, υπό τα άρθρα 297 – 398, αριθ. 50 επ.). Διάταξη ειδική και συμπληρωματικού χαρακτήρα σχετικώς με την ως άνω διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ είναι εκείνη του άρθρου 919 ΑΚ, η οποία ορίζει ότι « *όποιος με πρόθεση ζημιώσει άλλου κατά τρόπο αντίθετο προς τα χρηστά ήθη έχει υποχρέωση να του αποζημιώσει* ». Προϋποθέσεις εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως είναι : α) συμπεριφορά του δράστη (πράξη ή παράλειψη) αντικειμένη στα

χρηστά ήθη, τοιαύτη δε συμπεριφορά υπάρχει όταν, κατ' αντικειμενική κρίση, συμφώνως προς τις αντιλήψεις του χρηστών και εμφρόνως σκεπτομένου κοινωνικού ανθρώπου, η συμπεριφορά του δράστη αντίκειται στην κοινωνική ηθική και στις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου, επί των οποίων στηρίζεται το θετικό δίκαιο, β) πρόθεση του δράστη για την επαγωγή ζημίας, έστω και υπό τη μορφή του ενδεχομένου δόλου, δηλαδή δεν είναι απαραίτητο ο δράστης να προέβη στη ζημιογόνο πράξη ή παράλειψη με μόνο σκοπό τη ζημία του άλλου, αλλά αρκεί να γνώριζε ότι με τη συμπεριφορά του αυτή ήταν δυνατή η επέλευση ζημίας και παρά ταύτα δεν θέλησε να αποστεί αυτής, γ) πρόκληση ζημίας σε άλλον και δ) αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της συμπεριφοράς του δράστη και της ζημίας (ΑΠ 1354/2015 όπ. π.). Ενόψει των ανωτέρω, το πραγματικό του « λευκού » κανόνα δικαίου του άρθρου 914 ΑΚ πληρούται, όταν παραβιάζονται οι διατάξεις : α) του άρθρου 2 Ν. 3959/2011 Προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού » (ΑΠ 1196/2020 όπ. π., ΑΠ 1387/2018 όπ. π., ΑΠ 1196/2018 όπ. π., ΑΠ 1286/2011 όπ. π., ΑΠ 1554/2008 όπ. π.) και β) του άρθρου 18^Α Ν. 146/1914 « Περί αθεμίτου ανταγωνισμού » (ΟΛΑΠ 2/1989 όπ. π., ΑΠ 1196/2020 όπ. π., ΑΠ 419/2018 όπ. π., ΑΠ 650/2016, ΑΠ 533/2016 δημοσιευθείσες εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΑΠ 983/2014 όπ. π., ΑΠ 1379/2010 ΧρΙδΔ 2011 452, ΑΠ 2665/2009 ΧρΙδΔ 2011 452, ΕφΑθ 374/2019 όπ. π., ΕφΘεσ 1728/2019 όπ. π.), με συνέπεια να θεμελιώνεται αξίωση αποκατάστασως της περιουσιακής ζημίας (θετικής ζημίας και διαφυγόντος κέρδους) και χρηματικής

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

39 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

ικανοποιήσεως λόγω ηθικής βλάβης, εφ' όσον συντρέχουν και οι λοιπές προαναφερόμενες προϋποθέσεις γενέσεως αδικοπρακτικής ευθύνης. Αντιθέτως, καθ' όσον αφορά στη διάταξη του άρθρου 1 Ν. 146/1914 « Περί αθεμίτου ανταγωνισμού », γίνεται δεκτό από την κρατούσα άποψη (ΕφΘεσ 1514/2011 ΕΕμπΔ 2012 455, ΕφΑθ 2770/2007 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΕφΑθ 6012/2005 ΔΕΕ 2006 278), ότι ο εν λόγω Νόμος θεσπίζει ένα ειδικό αδικοπρακτικό δίκαιο εν σχέσει προς τη διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ, η εφαρμογή δε σειράς διατάξεων αυτού, μεταξύ των οποίων καταλέγεται και η ως άνω διάταξη, αποκλείει τη γενική αδικοπρακτική διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ, με συνέπεια να μην υφίσταται μεταξύ τους συρροή, ενώ δεν αποκλείεται να γίνει η τελευταία δεκτή, εάν η αθέμιτη ανταγωνιστική πράξη πληροί συγχρόνως το πραγματικό των άρθρων 919 και 920 ΑΚ (Μ. – Θ. Μαρίνος, όπ. π., σ. 45). Πάντως, δεν πρέπει να αποκλείεται η συμπληρωματική εφαρμογή των άρθρων 914 επ. ΑΚ, καθ' ο μέτρο ο Ν. 146/1914 έχει ακούσια κενά και δεν περιέχει ειδικές ρυθμίσεις, όπως συμβαίνει στις περιπτώσεις της ευθύνης του προστήσαντος (άρθρο 10 παρ. 4, το οποίο είναι ειδικό έναντι του άρθρου 922 ΑΚ) και της παραγραφής (άρθρο 19, το οποίο είναι ειδικό έναντι του άρθρου 937 ΑΚ).

β. Αξίωση χρηματικής ικανοποιήσεως λόγω ηθικής βλάβης καθιρύεται πρωτογενώς υπέρ των νομικών

προσώπων, εφ' όσον με την τελουμένη εις βάρος τους αδικοπραξία προσβάλλεται η εμπορική φήμη, η πίστη, η επιχειρηματική δραστηριότητα και το μέλλον αυτών, χωρίς να απαιτείται κατ' αρχήν για το ορισμένο του σχετικού αιτήματος της αγωγής η εξειδίκευση της προβαλλομένης ηθικής βλάβης, διότι είναι φανερό ότι αυτή αναφέρεται στην πίστη, το κύρος, τη φήμη κλπ. του νομικού προσώπου, αρκεί, όμως, να είναι προδήλως δυνατό στη συγκεκριμένη περίπτωση, από τη φύση του πράγματος, να νοείται προσβολή του νομικού προσώπου από τον αντίκτυπο των τελεσθέντων εις βάρος του αδικημάτων, δεδομένου ότι επί νομικών προσώπων η ηθική βλάβη δεν ανάγεται σε ενδιάθετο συναίσθημα, αναγόμενο στον εσωτερικό κόσμο και κρινόμενο με τα δεδομένα της ανθρώπινης λογικής χωρίς αποδείξεις, όπως συμβαίνει στα φυσικά πρόσωπα, αλλά σε συγκεκριμένη, έχουσα υλική υπόσταση, βλάβη, και ως εκ τούτου πρέπει να αποδειχθεί από το επικαλούμενο αυτή νομικό πρόσωπο με κάθε νόμιμο αποδεικτικό μέσο (ΑΠ 15/2021, ΑΠ 1048/2020, ΕφΑθ 668/2019 δημοσιευθείσες εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΕφΑθ 5823/2014 ΔΕΕ 2017 243, ΕφΑθ 5749/2009 ΕλλΔνη 51 260, ΕφΑθ 4556/2005 ΕλλΔνη 48 868, ΕφΛαρ 15/2005 ΝοΒ 53 1297 με ενημερωτικό σημείωμα Κ. Χριστακάκου, ΕφΑθ 698/2003 ΕλλΔνη 45 1062, ΕφΑθ 1191/2001 ΕλλΔνη 43 1066, Στ. Πατεράκης, Η χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, 1995, σ. 292, Απ. Γεωργιάδης, εις ΕρμΑΚ Γεωργιάδη – Σταθόπουλου, Τ. IV, Ειδικό Ενοχικό, 1982, υπό το άρθρο 932, αριθ. 13). Κατά συνέπεια, προκειμένου να κριθεί εάν και κατά πόσον επήλθε,

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

41 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

συνεπεία της αδικοπραξίας (άρθρα 914, 932 ΑΚ), προσβολή της εμπορικής πίστεως και της επαγγελματικής υπολήψεως του νομικού προσώπου, πρέπει στο δικόγραφο της αγωγής να αναφέρεται η επιχειρηματική και περιουσιακή κατάσταση του θιγομένου χωρίς την παρεμβολή της επιλήψιμης συμπεριφοράς και μετά την εκδήλωση αυτής, ώστε να προκύπτει διαφορά και να δικαιολογείται η αιτουμένη χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης (ΑΠ 1346/2000 ΔΕΕ 2001 735).

IV. Η προστασία του καθ' ου η αθέμιτη (αδικαιολόγητη – καταχρηστική) άρνηση πώλησεως εμπόρου δύναται να διώκεται μέσω της εμμέσου υποχρεώσεως του προμηθευτή προς κατάρτιση συμβάσεως (αναγκαστική σύμβαση). Η σχετική αξίωση του εμπόρου ασκείται : α) ως αξίωση αυτοΐσας (« in natura ») αποκαταστάσεως της ζημίας ή β) ως αξίωση άρσεως της προσβολής και παραλείψεως αυτής στο μέλλον. Στην πρώτη περίπτωση, η οφειλόμενη, λόγω αρνήσεως πώλησεως κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1, 18^Α Ν. 146/1914, 1 παρ. 1, 2 Ν. 3959/2011 και 914 επ., 919 ΑΚ αποζημίωση επιχειρείται να ζητηθεί και επιδικασθεί, εν όψει των ειδικών συνθηκών, κατά τη διάταξη του άρθρου 297 ΑΚ όχι ως χρηματική παροχή, αλλά ως αυτοΐσα (in natura) αποκατάσταση της ζημίας, με την μορφή του εξαναγκασμού του εναγομένου στην κατάρτιση της συμβάσεως (πώλησεως), την οποία παρανόμως ο τελευταίος αρνείται (ίδ. σχετ. ΕφΑθ

8843/2004 Ελληνη 47 543, Εφαθ 6042/2002 ΝοΒ 52 47). Ωστόσο, η διάταξη του άρθρου 297 εδ. β' ΑΚ εννοεί ως *in natura* αποζημίωση την αποκατάσταση της προηγούμενης καταστάσεως, ήτοι της προϋπάρχουσας της επελεύσεως του ζημιογόνου γεγονότος καταστάσεως, και όχι – όπως η διάταξη του άρθρου 249 ΓερμΑΚ (249 BGB) – εκείνης, η οποία θα υφίστατο, εάν δεν είχε παρεμβληθεί το γεγονός αυτό. Ειδικότερα, επί αρνήσεως προς κατάρτιση συμβάσεως, αλλά και γενικότερα επί περιπτώσεων, κατά τις οποίες η υποχρέωση προς αποζημίωση γεννάται απλώς από την αθέτηση της υποχρεώσεως, δηλαδή αθέτηση καθ' εαυτή συνιστά το ζημιογόνο γεγονός, δεν έχει, ούτε δύναται να έχει εφαρμογή « αποκατάσταση της προηγούμενης καταστάσεως », διότι η μεν προηγούμενη κατάσταση ήταν απλώς αρνητική, δηλαδή δεν υπήρχε εκπλήρωση της ενοχής, η δε εκπλήρωσή της δεν είναι επαναφορά προηγούμενης καταστάσεως, αλλά κατάσταση, η οποία το πρώτον διαμορφώνεται (Κ. Ξυπολιάς, Η αναγκαστική σύμβασις, 1971, σ. 73 –78, σχετ. Π. Ζέπος, Ενοχικό Δίκαιο, β' έκδ. σ. 293 : « φυσική αποκατάστασις είναι η αποκατάστασις ομοίας προ της επελεύσεως του ζημιογόνου γεγονότος καταστάσεως εις τα αγαθά του δανειστού »). Πάντως δεν αμφισβητείται ότι η *in natura* αποζημίωση δύναται να συνίσταται και σε κατάρτιση δικαιοπραξίας (Μ. Σταθόπουλος, εις ΕρμΑΚ Γεωργιάδη – Σταθόπουλου, Τ. ΙΙ, Γενικό Ενοχικό, 1979, υπό τα άρθρα 297 – 298, αριθ. 15 επ.), ωστόσο η αποζημίωση προϋποθέτει επελθούσα ζημία, η οποία αποκαθίσταται με την κατάρτιση συμβάσεως. Θα ζητείται, εν πάση περιπτώσει, η παράλειψη της ζημιογόνου συμπεριφοράς ως πηγή

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

43 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

μέλλουσας ζημίας, εφόσον είναι προβλεπτή κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων (ΑΠ 744/2005 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ »). Στη δεύτερη περίπτωση, επιχειρείται θεμελίωση της αξιώσεως του εμπόρου προς άρση της εκδηλωθείσας εις βάρος του ζημιογόνου συμπεριφοράς (αρνήσεως πωλήσεως ή άλλης διακριτικής μεταχειρίσεως) ή παραλείψεως αυτής στο μέλλον. Η εν λόγω αξίωση δεν χορηγείται μεν ευθέως από τον ΑΚ για κάθε προσβολή δικαιώματος (καθ' όσον δεν διαθέτει γενική προς τούτο διάταξη, αλλά χορηγεί την εν λόγω αξίωση σε συγκεκριμένες μόνο περιπτώσεις, όπως εκείνες των άρθρων 57 παρ. 1, 58 εδ. α', 60 εδ. α', 989 εδ. α', 1108 παρ. 1, 1112 παρ. 2, 1132 παρ. 2, 1133, 1173, 1187, 1191, 1236, 1284 εδ. α', 1299 εδ. α' ΑΚ, αποκλειομένης αυτής κατά τα λοιπά), αλλά ούτε και από τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 Ν. 3959/2011, προβλέπεται όμως από εκείνες των άρθρων 1 και 18^Α παρ. 2 Ν. 146/1914. Υποστηρίζεται, ωστόσο, ότι από τις ως άνω ειδικές διατάξεις συνάγεται γενικότερη αρχή, κατά την οποία, όταν υπάρχει κίνδυνος προσβολής ή προσβάλλεται ένα δικαίωμα, δικαιούται ο φορέας του να αξιώσει την παράλειψη ή άρση της προσβολής, με τη σκέψη ότι η πρόληψη της ζημίας είναι προτιμότερη από την εκ των υστέρων καταστολή της παρανομίας και σύμφωνη προς τον σκοπό και την ουσία του δικαίου, πρέπει δε για το λόγο αυτό να γίνει δεκτό με

δικαιοπλαστική ερμηνεία ή με αναλογία δικαίου η ύπαρξη γενικής αξιώσεως προς παράλειψη ή άρση της παράνομης προσβολής οποιουδήποτε δικαιώματος ή εννόμου συμφέροντος (Απ. Γεωργιάδης εις ΕρμΑΚ Γεωργιάδη – Σταθόπουλου, Τ. IV, Ειδικό Ενοχικό, 1982, Εισαγωγικές παρατηρήσεις στα άρθρα 914 – 938, αριθ. 56, όπου και παραπομπές στη θεωρία, contra Κ. Ξυπολιάς, όπ. π., σ. 127 – 128.). Η θεμελίωση της αναγκαστικής συμβάσεως στην αξίωση προς παράλειψη πλεονεκτεί της *in natura* αποζημιώσεως, διότι δεν αποκαθίσταται μη επελθούσα ζημία, αλλά αίρεται η παρανομία ως πηγή ζημίας στο μέλλον, πλέον δε τούτου δεν απαιτείται πταίσμα (ΕφΑθ 6197/2011 ΔΕΕ 2012 319, ΕφΑθ 6042/2002 ΝοΒ 52 47), η δε αξίωση προς άρση της συντελεσθείσας προσβολής, η οποία ομοίως δεν προϋποθέτει πταίσμα ή επέλευση ζημίας, πρέπει να διακρίνεται : α) από την *in natura* αποκατάσταση της ζημίας (κατά τη διάταξη του άρθρου 297 εδ. β' ΑΚ), διότι έχει ως σκοπό όχι την αποκατάσταση της ζημίας του προσβληθέντος, αλλά τη διακοπή της συνεπίσεως της προσβολής με ανατροπή του αιτίου της και β) από την αξίωση παραλείψεως της προσβολής, διότι αποσκοπεί στην ανατροπή του αιτίου της συνεχιζομένης προσβολής και όχι στη μη δημιουργία άλλων αιτίων προσβολής για το μέλλον, όπως η παράλειψη (Απ. Γεωργιάδης εις ΕρμΑΚ Γεωργιάδη – Σταθόπουλου, όπ. π., αριθ. 57 – 58). Ωστόσο, κατά τη γενομένη δεκτική ως ορθότερη από το παρόν Δικαστήριο άποψη, προϋπόθεση της παροχής της αξιώσεως προς άρση ή παράλειψη στο μέλλον εν πάση περιπτώσει είναι η ρητή πρόβλεψη αυτής από συγκεκριμένη διάταξη. Υπέρ της απόψεως συνηγορεί

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

45 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

ακριβώς η μη πρόβλεψη γενικής διατάξεως (είτε στον ΑΚ είτε σε άλλο ειδικό νόμο), επιτρέπουσας σε κάθε περίπτωση την άσκηση της εν λόγω αξιώσεως, καθ' όσον ο νομοθέτης συνειδητώς επέλεξε να επιτρέψει τούτο μόνο σε ειδικώς προβλεπόμενες περιπτώσεις, προδήλως λόγω της δραστηκότητας και της αμεσότητας των συνεπειών της. Κατά συνέπεια, δεν ζητείται νομίμως η άρση η παράλειψη της αρνήσεως πωλήσεως στο μέλλον επί τη βάσει των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 Ν. 3959/2011, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 914 επ. ΑΚ, ελλείπει ειδικής προς τούτο προβλέψεως. Καθ' όσον, όμως, αφορά στην περίπτωση της απαγορεύσεως της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως της σχέσεως εξαρτήσεως, οι διατάξεις των άρθρων 1 και 18^Α Ν. 146/1914 ρητώς παρέχουν, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αξίωση άρσεως της προσβολής και παραλείψεως αυτής στο μέλλον. Ωστόσο, όπως γίνεται γενικώς δεκτό (ΕπΑντ 144/II/2002, ΔΕΦΑΘ 6009/2001 ΧρΙδΔ 2002 825, Μ. – Θ. Μαρίνος, Αθέμιτος ανταγωνισμός, γ' έκδ., 2015, σ. 319, Γ. Μπαμπέτας, Οικονομική εξάρτηση και καταχρηστική εκμετάλλευση, 2008, σ. 401 επ.), οι εν λόγω διατάξεις δεν επιδιώκουν να επιβάλουν τη διαιώνιση (προϋφισταμένων) συμβατικών σχέσεων, αλλά αποσκοπούν στην εξασφάλιση μιας εύλογης προθεσμίας, μέσα στην οποία η εξαρτημένη επιχείρηση θα έχει τη δυνατότητα να αποσβέσει σημαντικό μέρος των επενδύσεων, στις οποίες υποβλήθηκε εξαιτίας της συγκεκριμένης συνεργασίας,

και να προσαρμοσθεί στα νέα δεδομένα. Κατά την παγία νομολογία της Επιτροπής Ανταγωνισμού επί περιπτώσεων εξαρτωμένων επιχειρήσεων σε δίκτυο διανομής (ενδεικτικώς : ΕπΑντ 356/V/2007, 100/98, 144/II/2000, 145/III/2000, 156/III/2000, 157/II/2000, 158/II – I/2000), στόχος των ως άνω διατάξεων δεν είναι να διατηρήσουν αναλλοίωτο το status quo του διανομέα στην αγορά, ούτε να μειώσουν τον εγγενή επιχειρηματικό κίνδυνο, τον οποίο ούτως ή άλλως αυτός φέρει, αλλά μόνο να του παράσχουν « εύλογο » χρόνο, προκειμένου να προσαρμοσθεί στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, οι οποίες απορρέουν από την αλλαγή πολιτικής του παραγωγού – « κυρίου » του δικτύου διανομής ή εξ άλλων λόγων. Υπό την έννοια αυτή, αίτημα άρσεως της προσβολής και παραλείψεως αυτής στο μέλλον, καθ' ο μέτρο αποσκοπεί στη διατήρηση του συμβατικού δεσμού μεταξύ του παραγωγού (κυρίου του δικτύου διανομής) και του διανομέα για αόριστο χρόνο στο μέλλον και όχι στην παροχή « ευλόγου » χρόνου προσαρμογής, κατά τα προεκτιθέμενα, είναι μη νόμιμο και απορριπτέο. Πολλώ δε μάλλον, εάν δεν υπάρχει – αλλά επιχειρείται να θεμελιωθεί το πρώτον – συμβατική σχέση (ιδίως σύμβαση πωλήσεως ή πλείονες διαδοχικές, τακτικώς επαναλαμβανόμενες, συμβάσεις πωλήσεως με όμοια χαρακτηριστικά στο πλαίσιο σταθερής ή μόνιμης επιχειρηματικής συνεργασίας), ο εξαναγκασμός ενός μέρους σε κατάρτιση συμβάσεως πρέπει να δικαιολογείται – και εντεύθεν να επιτρέπεται – μόνο σε περίπτωση συνδρομής των εξαιρετικών προϋποθέσεων των ως άνω διατάξεων, οι οποίες πρέπει να παρατίθενται αναλυτικώς στο αγωγικό δικόγραφο με αναφορά σε

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

47 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά, ώστε να είναι εφικτός ο σχετικός έλεγχος του Δικαστηρίου, διότι κανόνα αποτελεί – τόσο σε επίπεδο Συντάγματος και ενωσιακού δικαίου, όσο και σε επίπεδο κοινού εθνικού δικαίου – η ελευθερία επιλογής του αντισυμβαλλομένου και περιεχομένου της συμβάσεως και όχι ο εξαναγκασμός σε κατάρτιση αυτής, ο οποίος νοείται και επιτρέπεται εξαιρετικώς μόνο προς θεραπεία στρεβλώσεων της ελεύθερης αγοράς δυνάμει των προαναφερομένων ειδικών ρυθμίσεων περί προστασίας του αθεμίτου ανταγωνισμού (οι οποίες αποσκοπούν στην καταστολή συγκεκριμένων – τυποποιημένων από την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία – μορφών « καταχρηστικής » επιχειρηματικής συμπεριφοράς στο πλαίσιο λειτουργίας του ανταγωνισμού), και όχι της γενικής διατάξεως του άρθρου 281 ΑΚ περί καταχρηστικής ασκήσεως δικαιώματος, η οποία, κατά τη γενομένη δεκτή από το παρόν Δικαστήριο ως ορθότερη άποψη, κατ' αρχήν δεν εφαρμόζεται επί φυσικών ελευθεριών και γενικότερα ευχερειών, οι οποίες πηγάζουν από την ελευθερία δράσεως των προσώπων, όπως ιδίως η συμβατική ελευθερία (ΟΛΑΠ 33/1987 ΝοΒ 36 324, ΑΠ 642/2017 δημοσιευθείσα εις Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών « ΝΟΜΟΣ », ΑΠ 1547/2007 ΕλλΔνη 50 730, ΑΠ 5/2001 ΧρΙδΔ 2001 310).

V. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 4 Ν.Δ. 96/1973 « Περί της εμπορίας εν γένει των

φαρμακευτικών, διαιτητικών και καλλυντικών προϊόντων
», όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 29 παρ. 2 Ν.
1316/1983, « Κάθε δικαιούχος άδειας κυκλοφορίας
φαρμακευτικών προϊόντων έχει υποχρέωση να εφοδιάζει
κανονικά την αγορά με τα προϊόντα που εισάγει ή
παράγει. Σε περίπτωση αδυναμίας του ή πριν από κάθε
μεταβολή που μπορεί να επηρεάσει την κυκλοφορία από
άποψη επάρκειας ή τιμών έχει υποχρέωση να ειδοποιεί
έγγραφα του ΕΟΦ τουλάχιστου πριν από 3 μήνες », κατά
δε το άρθρο 12 παρ. 1 του αυτού ως άνω Ν.Δ. «
Απαγορεύεται η υπό των παραγωγών, αντιπροσώπων και
εισαγωγέων λιανική πώλησις των υπ' αυτών παραγομένων
ή εισαγομένων φαρμακευτικών προϊόντων. Ούτοι
υποχρεούνται όπως πωλούν τα προϊόντα των εις χουδρικός
τιμάς και μόνο εις τα νομίμως λειτουργούντα φαρμακεία,
τας νομίμως λειτουργούσας φαρμακαποθήκας, το
Δημόσιον, ως και εις τας πάσης φύσεως Νοσηλευτικά
ιδρύματα και ιδιωτικές κλινικάς ». Η πρώτη των ως άνω
διατάξεων αντικατοπτρίζει την ιδιαίτερη μέριμνα του
νομοθέτη για τον κανονικό και ομαλό εφοδιασμό της
εγχώριας αγοράς με επαρκείς ποσότητες φαρμάκων, ώστε
μην τίθεται σε κίνδυνο από ενδεχομένη έλλειψή τους η
υγεία και ζωή των πολιτών (και δη της πλέον ευάλωτης
κατηγορίας των ασθενών), ήτοι το αγαθό της δημόσιας
υγείας. Στη δεύτερη των εν λόγω διατάξεων τίθεται ως
αναγκαίος όρος εξασφαλίσεως του προαναφερομένου
στόχου της περί φαρμάκων νομοθεσίας η καθιέρωση της
νομικής υποχρεώσεως των παραγωγών ή εισαγωγέων
φαρμάκων να προμηθεύουν με αυτά αποκλειστικώς και
μόνο : α) σε νομίμως λειτουργούντα φαρμακεία, β) σε
νομίμως λειτουργούσες φαρμακαποθήκες, γ) στο

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

49 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

Ελληνικό Δημόσιο και δ) σε δημόσια και ιδιωτικά νοσηλευτικά ιδρύματα και κλινικές. Λαμβανομένου υπόψη του σκοπού των ως άνω ρυθμίσεων, δεν καθιερώνεται δι' αυτών υποχρεωτική για τις φαρμακοβιομηχανίες και τους εισαγωγείς φαρμάκων κατάρτιση συμβάσεως πώλησεως μεθ' ενός εκάστου μέλους της πολυπρόσωπης και διαρκώς αυξανομένης (και ανανεουμένης) αλυσίδας επιχειρήσεων της αγοράς φαρμάκου και δη ως προς έκαστο των διακινουμένων εκ μέρους τους φαρμακευτικών προϊόντων, αλλά τίθεται γενική κατευθυντήρια υποχρέωση αυτών για σταθερό και συνεχή εφοδιασμό της αγοράς με επαρκείς ποσότητες φαρμάκων, ώστε να καλύπτονται ευχερώς οι σχετικές ανάγκες των πολιτών. Σημασία έχει, δηλαδή, πρωτίστως η ακώλυτη πρόσβαση των πολιτών σε κάθε φαρμακευτικό σκεύασμα, το οποίο θα απαιτηθεί να προμηθευθούν από τα σημεία πώλησεώς του. Άλλωστε, υπό την αντίθετη εκδοχή της υποχρεωτικής άνευ ετέρου καταρτίσεως συμβάσεων πώλησεως φαρμάκων με κάθε δραστηριοποιούμενο στην ελληνική αγορά χονδρέμπορο, χωρίς να αξιολογούνται οι ανάγκες σε φάρμακα εκάστης γεωγραφικής περιφέρειας, υπονομεύεται ο στόχος της επαρκούς καλύψεως της αγοράς, δημιουργούνται ασυμμετρίες περί τον εφοδιασμό των λιανικών σημείων πώλησεως (φαρμακείων) και προκαλείται ιδιαίτερη οικονομική επιβάρυνση (έως εξουθένωση) των φαρμακοβιομηχανιών, οι οποίες πρέπει να αναλάβουν τη

δαπάνη της συνεχούς, συνεπούς και υπό ελεγχόμενες συνθήκες παραδόσεως των φαρμάκων εις ένα έκαστο των χονδρεμπόρων. Επομένως, οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν προβλέπουν περίπτωση αναγκαστικής συμβάσεως μεταξύ των φαρμακοβιομηχανιών και των λοιπών παραγόντων στην αλυσίδα διακινήσεως του φαρμάκου (ιδίως των χονδρεμπόρων – φαρμακαποθηκών), η δε κατά νόμο υποχρέωσή τους εξαντλείται στον ομαλό εφοδιασμό της αγοράς (εν γένει) με φάρμακα, ώστε να μην παρουσιασθεί έλλειψή τους. Στο αυτό πλαίσιο κινείται και η διάταξη του άρθρου 107 της Κοινής Υπουργικής Αποφάσεως (Κ.Υ.Α.) υπ' αριθ. Δ. ΥΓ3α/Γ.Π. 32221/29.4.2013 « Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς την αντίστοιχη νομοθεσία της Ε.Ε. στον τομέα της παραγωγής και της κυκλοφορίας φαρμάκων που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση, σε συμμόρφωση με την υπ' αριθμ. 2001/83/ΕΚ Οδηγία “ περί κοινοτικού κώδικα για τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση ” (L 311/28.11.2001), όπως ισχύει και όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2011/62/ΕΕ, όσον αφορά την πρόληψη της εισόδου ψευδεπιγραφών φαρμάκων στη νόμιμη αλυσίδα εφοδιασμού (L 174/1.7.2011) », η οποία προβλέπει ότι « Όσον αφορά την προμήθεια φαρμάκων σε φαρμακεία και πρόσωπα που έχουν άδεια ή είναι εξουσιοδοτημένα να διαθέτουν φάρμακα στο κοινό, επιβάλλονται στον κάτοχο άδειας χουδρικής πώλησης, η οποία έχει χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος, οι ίδιες υποχρεώσεις και δη οι υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που επιβάλλονται και στα πρόσωπα στα οποία έχει χορηγηθεί στην Ελλάδα η άδεια χουδρικής πώλησης φαρμάκων. Ο κάτοχος της

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

51 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

άδειας κυκλοφορίας φαρμάκου, καθώς και οι κάτοχοι άδειας χονδρικής πώλησης, εξασφαλίζουν του κατάλληλο και συνεχή εφοδιασμό των φαρμακείων και των προσώπων που έχουν άδεια να διαθέτουν φάρμακα, ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες των ασθενών που βρίσκονται στην Ελλάδα ». Ούτε από την εν λόγω διάταξη προβλέπεται ή συνάγεται ερμηνευτικώς υποχρέωση των κατόχων άδειας χονδρικής πώλησεως φαρμακευτικών προϊόντων να συνάπτουν αναγκαστικώς συμβάσεις πώλησεως με κάθε πρόσωπο, το οποίο έχει άδεια ή είναι εξουσιοδοτημένο να διαθέτει φάρμακα στο κοινό, απλώς δε ορίζονται τρεις βασικές αρχές αναφορικώς με τα εμπλεκόμενα στην αγορά φαρμάκων πρόσωπα : α) ότι οι κάτοχοι άδειας χονδρικής πώλησεως φαρμάκων σε άλλα κράτη – μέλη της Ε.Ε. έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις με τους κατόχους άδειας εκδοθείσας στην Ελλάδα, β) ότι η εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών συνιστά άσκηση κατά παραχώρηση δημόσιας υπηρεσίας, υπό την έννοια της ουσιαστικής συμπράξεως στην εκτέλεση δημόσιας υπηρεσίας και την εκπλήρωση του κρατικού καθήκοντος περί επαρκούς εφοδιασμού της ελληνικής αγοράς με φάρμακα όλων των δικτύων πώλησεως αυτών και γ) ότι οι κάτοχοι της άδειας κυκλοφορίας ενός φαρμάκου και οι κάτοχοι άδειας χονδρικής πώλησεως φαρμάκων έχουν την υποχρέωση και την ευθύνη να εξασφαλίζουν τον εφοδιασμό των δικτύων πώλησεως με ικανές ποσότητες φαρμάκων προς κάλυψη του συνόλου των αναγκών των ασθενών.

Επομένως, και στην περίπτωση αυτή ο νομοθέτης εστιάζει στην επίτευξη του μείζονος σκοπού του ομαλού εφοδιασμού της αγοράς με φάρμακα και δεν υπεισέρχεται καθ' οιονδήποτε τρόπο στις επιμέρους συναλλακτικές σχέσεις μεταξύ των εμπλεκομένων μερών της εφοδιαστικής αλυσίδας. Τέλος, η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 2 Π.Δ. 88/2004 « Οργάνωση και προδιαγραφές λειτουργίας φαρμακαποθήκης » προβλέπει ότι « Η προμήθεια των φαρμάκων γίνεται μόνο από τις φαρμακευτικές εταιρείες και τις φαρμακαποθήκες που λειτουργούν νόμιμα και σύμφωνα με τη φαρμακευτική νομοθεσία ».

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

Η εκκαλούσα ανώνυμος εταιρία παραπονείται με τους – κριθέντες ως ορισμένους, κατά τα προεκτιθέμενα – λόγους εφέσεως (οι οποίοι κατ' ορθή εκτίμηση του δικογράφου αυτής, συνιστούν ένα ενιαίο λόγο εφέσεως περί εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1 Ν. 146/1914, 2 Ν. 3959/2011, 914 επ., 919, 932 ΑΚ) ότι πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο απέρριψε ως μη νόμιμη την υπό κρίση αγωγή, έσφαλε, ενώ, εάν ορθώς έκρινε, έπρεπε να δεχθεί ότι : α) υπό τα αναλυτικώς εκτιθέμενα στο αγωγικό δικόγραφο, αλλά και στο εφετήριο πραγματικά περιστατικά (διαφοροποιημένη και χωρίς επίκληση ειδικού λόγου ή κριτηρίου μεταχείριση αυτής σε σχέση με τους εμπορικούς της ανταγωνιστές στη γεωγραφική περιοχή των Περιφερειακών Ενοτήτων Έβρου και Ροδόπης, ήτοι ανατιολόγητη εκ μέρους της εφεσιβλήτου ανωνύμου εταιρίας άρνηση πώλησεως προϊόντων της και ταυτοχρόνως κανονικός εφοδιασμός των ως άνω ανταγωνιστών της με τα αυτά

53 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

προϊόντα, με συνέπεια τον αποκλεισμό της προσβάσεως της στα εν λόγω φαρμακευτικά σκευάσματα και συνακολούθως την περιέλευσή της σε ιδιαίτερος μειονεκτική θέση έναντι των ανταγωνιστών της, καθ' όσον εξαναγκάζεται να απευθύνεται στους τελευταίους, προκειμένου να αγοράσει τα προϊόντα αυτά, καταβάλλοντας πολύ υψηλότερο τίμημα, εάν και εφ' όσον οι ανταγωνιστές της δεχθούν εν τέλει να εκτελέσουν τις παραγγελίες της) συντρέχει περίπτωση παραβάσεως των ως άνω διατάξεων, μη αρκούμενο στην (ομοίως εσφαλμένη) διάγνωση της μη παραβάσεως της ειδικής φαρμακευτικής νομοθεσίας (άρθρα 8 παρ. 4 και 12 παρ. 1 Ν.Δ. 96/1973 και 107 της υπ' αριθ. Δ. ΥΓ3α/Γ.Π. 32221/29.4.2013 Κ.Υ.Α.), β) υφίσταται αποκλεισμός της από την αγορά του φαρμάκου στη γεωγραφική περιοχή των Περιφερειακών Ενοτήτων Έβρου και Ροδόπης, ενώ δεν αποδεικνύεται ότι το υφιστάμενο δίκτυο διανομής της εφεσιβλήτου ανωνύμου εταιρίας αρκεί προς κάλυψη των αναγκών των ασθενών των ως άνω περιοχών σε φάρμακα και γ) δεν αποκλείεται a priori η εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 281 ΑΚ επί της ασκήσεως των φυσικών ελευθεριών, όπως ιδίως η συμβατική ελευθερία, διότι υπό την αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή καταργείται η ισχύς των άρθρων 1 Ν. 146/1914, 2 Ν. 3959/2011 και 102 Σ.Λ.Ε.Ε. Ωστόσο, και αληθών υποτιθεμένων των αναφερομένων στο δικόγραφο της αγωγής, δεν στοιχειοθετείται παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1

(και 18^A) Ν. 146/1914, 2 Ν. 3959/2011, 102 Σ.Λ.Ε.Ε. και εντεύθεν 914 επ., 919, 920 και 932 ΑΚ για τους εξής λόγους : **A.** δεν αποδίδεται στην εφεσίβλητο ανώνυμο εταιρία, με επίκληση συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών, οποιαδήποτε παράβαση της ισχύουσας ειδικής φαρμακευτικής νομοθεσίας (εν προκειμένω των διατάξεων των άρθρων 8 παρ. 4 και 12 παρ. 1 Ν.Δ. 96/1973 και 107 της υπ' αριθ. Δ. ΥΓ3α/Γ.Π. 32221/29.4.2013 Κ.Υ.Α.), αναφορικός με την ικανότητα ή την ετοιμότητα προς έγκαιρη και συνεχή διάθεση ή την πραγματική διάθεση φαρμάκων στην ελληνική αγορά και ειδικώς στη γεωγραφική περιοχή των Νομών Έβρου και Ροδόπης, η οποία επάγεται την ολική ή μερική αδυναμία καλύψεως των αναγκών των κατοίκων των περιοχών αυτών με επαρκείς ποσότητες των αναφερομένων στην αγωγή φαρμακευτικών σκευασμάτων, με συνέπεια να τίθεται σε κίνδυνο καθ' οιονδήποτε τρόπο η υγεία αυτών (μη αρκούσης μόνης της αόριστης και γενικόλογης αναφοράς στη σ. 3 της αγωγής ότι « ... η άνωθι ιστορούμενη πρακτική ... δύναται να θέσει σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές ... »), από δε τις διατάξεις αυτές ουδόλως συνάγεται ότι υφίσταται γενική υποχρέωση της εφεσιβλήτου ανωνύμου εταιρίας (φαρμακοβιομηχανίας – αντιπροσώπου αλλοδαπών φαρμακευτικών εταιριών και εισαγωγέως προϊόντων αυτών στην Ελλάδα) προς κατάρτιση αορίστου και αγνώστου εκ των προτέρων αριθμού συμβάσεων πώλησεως φαρμακευτικών σκευασμάτων με όλα τα μέρη της αλυσίδας διακινήσεως του φαρμάκου στην ελληνική επικράτεια, ιδίως δε με τις φαρμακαποθήκες, όπως η εκκαλούσα ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία, κατά τα αναλυτικώς εκτιθέμενα ανωτέρω υπό στοιχείο Β.Υ της

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

55 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

προπαρατεθείσας μείζονος σκέψεως και **B.** η εφεσίβλητος ανώνυμος εταιρία αρνήθηκε την κατάρτιση συμβάσεων πώλησεως συγκεκριμένων φαρμακευτικών σκευασμάτων (δια της μη εκτελέσεως αντιστοίχων παραγγελιών της εκκαλούσας ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας), αιτιολογώντας την άρνησή της δια της – διαλαμβανομένης στο αγωγικό δικόγραφο – από 11.11.2015 ηλεκτρονικής επιστολής της, στην οποία αναφέρεται επί λέξει ότι « *Η χονδρική διανομή των προϊόντων μας κρίνεται ήδη επαρκής στην ελληνική αγορά και δεν αποδεχόμαστε πλέον νέους χονδρεμπόρους ως συνεργάτες. Είμαστε ως εκ τούτου στη δυσάρεστη θέση να μην μπορούμε να ικανοποιήσουμε το αίτημά σας για έναρξη συνεργασίας με την εταιρία μας* ». Δηλαδή, κατά τα εκτιθέμενα στο αγωγικό δικόγραφο, η εφεσίβλητος ανώνυμος εταιρία, ισχυριζομένη ότι κατά το χρόνο των επιμάχων παραγγελιών διαθέτει επαρκές και αποτελεσματικό δίκτυο διανομής των προϊόντων της στην ελληνική αγορά, γνωστοποίησε ευκρινώς στην εκκαλούσα ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία ότι δεν συνεργάζεται με νέους χονδρεμπόρους (φαρμακαποθήκες), είτε με ένταξη των τελευταίων στο ήδη υφιστάμενο δίκτυο διανομής των προϊόντων της είτε εκτός αυτού (με κατάρτιση ανεξαρτήτων αλληλοδιαδοχικών συμβάσεων πώλησεως). Αναφορικός με την επιλογή αυτή της εφεσιβλήτου ανωνύμου εταιρίας, πρέπει κατ' αρχήν να επισημανθεί ότι στο πλαίσιο της επιχειρηματικής της ελευθερίας

πράγματι δύναται, εν πάση περιπτώσει, να επιλέγει ελευθέρως τον τρόπο, με τον οποίο πρόκειται να διανέμει τα προϊόντα της, είτε μέσω θυγατρικών εταιριών είτε με την οργάνωση ενός αποκλειστικού ή επιλεκτικού δικτύου διανομής (« κάθετες » συμφωνίες) είτε με συνδυασμό όλων των ανωτέρω, με σκοπό τη βελτίωση της επιχειρηματικής τους αποτελεσματικότητας. Οι κάθετες συμφωνίες εν γένει (συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών, οι οποίες εφαρμόζονται στο πλαίσιο ενός δικτύου αποκλειστικής διανομής) δύνανται να βελτιώσουν την οικονομική αποτελεσματικότητα στο πλαίσιο μιας αλυσίδας παραγωγής ή διανομής, ιδίως δε να οδηγήσουν σε μείωση της δαπάνης συναλλαγής και σε βελτιστοποίηση του επιπέδου των επενδύσεων και των πωλήσεων. Ακόμη και στην περίπτωση μιας « δεσπόζουσας » επιχειρήσεως (όπως η εφεσίβλητος ανώνυμος εταιρία, εάν ήθελε θεωρηθεί βάσιμος ο αγωγικός ισχυρισμός της εκκαλούσας ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας), η οποία φέρει την « ειδική ευθύνη » να μην βλάπτει τον ανταγωνισμό, τυχόν μεταβολή του δικτύου διανομής της, η οποία συνεπάγεται παύση των εμπορικών της σχέσεων με παλαιούς μεταπωλητές και έναρξη συνεργασίας με άλλους ή συνέχιση αυτών με λιγότερους από τους ήδη υφισταμένους, δεν αντίκειται κατ' αρχήν στις διατάξεις των άρθρων 102 Σ.Λ.Ε.Ε. και 2 Ν. 3959/2011, δεδομένου ότι η εφαρμογή των διατάξεων αυτών δεν αποβλέπει στη διαιώνιση (και πράγματι στην αναγκαστική διαμόρφωση τόσο σε επίπεδο προσώπων, όσο και σε επίπεδο περιεχομένου) δομών και συμβατικών σχέσεων, αλλά στην προαγωγή της

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

57 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

οικονομικής αποτελεσματικότητας και του υγιούς ελευθέρου ανταγωνισμού και οπωσδήποτε όχι στην υποκατάσταση των επιχειρηματικών αποφάσεων των δραστηριοποιουμένων στην οικεία αγορά επιχειρήσεων, οι οποίες κατ' αρχήν είναι (και πρέπει να είναι) ελεύθερες να αποφασίζουν ποια θα είναι η φύση του επιλεγμένου αυτές συστήματος διανομής, με το οποίο θα προωθούν τα προϊόντα τους στην αγορά, πόσοι θα είναι και με ποια κριτήρια θα επιλέγονται οι εμπορικοί τους εταίροι (διανομείς), με ποιους όρους οι τελευταίοι θα προμηθεύονται τα προς διανομή προϊόντα και με ποιους όρους και με ποιες τιμές θα προμηθεύονται αυτά οι μη εξουσιοδοτημένοι διανομείς. Τα ανωτέρω ισχύουν, πολλώ μάλλον, και σε περίπτωση, κατά την οποία δεν υφίσταται διαρκής συναλλακτική σχέση μεταξύ δύο επιχειρήσεων, είτε υπό μορφή της εντάξεως της μίας σε δίκτυο (αποκλειστικής ή απλής) διανομής της άλλης είτε υπό το σχήμα των αλληλοδιαδοχικών τακτικώς επαναλαμβανόμενων ομοιομόρφων πωλήσεων, αλλά ζητείται το πρώτον η έναρξη μιας επιχειρηματικής συνεργασίας (δια της υποβολής προτάσεως προς κατάρτιση συμβάσεως πωλήσεως κατά τις διατάξεις των άρθρων 185 επ. ΑΚ με την αποστολή συγκεκριμένης παραγγελίας), η οποία οπωσδήποτε δεν νοείται να επιβληθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο στο πλαίσιο λειτουργίας της ελεύθερης αγοράς από το ένα μέρος στο άλλο, παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ιδίως δε όταν η

απόρριψη της συνεργασίας αυτής επάγεται δυσμενείς συνέπειες για τον ανταγωνισμό, τόσο σε επίπεδο επιχειρήσεων (ιδίως δια της πραγματικής αδυναμίας μιας επιχειρήσεως να λειτουργήσει υγιώς επί ίσοις όροις σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον ή δια της επιβολής της υποχρεώσεως λειτουργίας αυτής υπό ιδιαίτερος δυσμενείς και εν τέλει ασύμφορους οικονομικούς όρους), όσο και σε επίπεδο καταναλωτών (δια του αποκλεισμού ή της σημαντικής παρακώλυσεως της προσβάσεως αυτών στα διατιθέμενα προϊόντα ή τις παρεχόμενες υπηρεσίες). Εν προκειμένω, κατά τα εκτιθέμενα στο αγωγικό δικόγραφο, δεν συντρέχουν οι προαναφερόμενες εξαιρετικές περιστάσεις, οι οποίες δικαιολογούν και επιβάλλουν τη διορθωτική παρέμβαση του Δικαστηρίου προς άρση της, κατά τους ισχυρισμούς της εκκαλούσας ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας, στρεβλώσεως της αγοράς φαρμάκου στη γεωγραφική περιοχή των Περιφερειακών Ενοτήτων Έβρου και Ροδόπης, καθ' όσον : α) στην εν λόγω γεωγραφική περιοχή δραστηριοποιούνται ομοειδείς επιχειρήσεις (« ..... » στην Περιφερειακή Ενότητα Έβρου και « ..... » και « .....» στην Περιφερειακή Ενότητα Ροδόπης), οι οποίες διατηρούν συνεργασία με την εφεσίβλητο ανώνυμο εταιρία και διανέμουν τα προϊόντα αυτής στις ως άνω Περιφερειακές Ενότητες, η δε εκκαλούσα ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία δύναται ευχερώς να προμηθευθεί τα εν λόγω προϊόντα (είτε πρόκειται για « αναντικατάστατα » φάρμακα, δηλαδή σκευάσματα, για τα οποία δεν κυκλοφορεί γενόσημο φάρμακο, είτε πρόκειται για φάρμακα με γενόσημο) από τις συνεργαζόμενες αυτές επιχειρήσεις στο πλαίσιο της κατά νόμον λειτουργίας της

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

59 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

αγοράς φαρμάκου στην Ελλάδα (άρθρο 4 παρ. 2 Π.Δ. 88/2004) και εν συνεχεία να μεταπωλήσει αυτά στις επιχειρήσεις « λιανικής » πώλησεως (φαρμακεία), η δε επιβάρυνσή της με ένα επιπλέον κόστος κατά την αγορά των εν λόγω φαρμακευτικών σκευασμάτων (το οποίο παριστά το νόμιμο κέρδος των συνεργαζομένων με την εφεσίβλητο ανώνυμο εταιρία χονδρεμπόρων – διανομέων από την πώληση των εν λόγω προϊόντων) τυχάνει απολύτως συμβατή με τους κανόνες λειτουργίας της οικείας αγοράς και δεν δύναται, μόνη αυτή, να θεμελιώσει επαρκή αιτία αποκλεισμού ή υπέρμετρου περιορισμού της προσβάσεως και δραστηριοποίησεως της εκκαλούσας ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας την αγορά φαρμάκου των ως άνω Περιφερειακών Ενοτήτων. Άλλωστε, το γεγονός της δυνατότητας ασκήσεως επιχειρηματικής δραστηριότητας, έστω και υπό το σχήμα της αγοράς συγκεκριμένων φαρμακευτικών προϊόντων όχι απ' ευθείας από την εφεσίβλητο ανώνυμο εταιρία, αλλά από τους συνεργαζομένους με αυτήν διανομείς – χονδρεμπόρους, αναγκαίως συνομολογείται από την εκκαλούσα ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία στο δικόγραφο της αγωγής, καθ' όσον στη βασική αυτή παραδοχή στηρίζει και το αίτημα αποζημιώσεως για την επιβάρυνσή της με επιπλέον δαπάνη, ακριβώς λόγω της υποβολής προτάσεων αγοράς (παραγγελιών) σε τρίτους χονδρεμπόρους, προκειμένου να εκτελεσθούν παραγγελίες δικών της πελατών λιανικής (φαρμακείων)

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

και β) η λειτουργία δικτύου διανομής της εφεσιβλήτου ανωνύμου εταιρίας στη γεωγραφική περιοχή των Περιφερειακών Ενοτήτων Έβρου και Ροδόπης, σε συνδυασμό με την, κατά τα προεκτιθέμενα, αντικειμενική δυνατότητα της εκκαλούσας ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας να έχει πρόσβαση σε συνεχή και απρόσκοπτο εφοδιασμό της με τα συγκεκριμένα φαρμακευτικά σκευάσματα εξ αντικειμένου αποκλείει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού τόσο σε επίπεδο επιχειρήσεων λιανικής πώλησεως (φαρμακείων), οι οποίες έχουν την επιλογή της προμηθείας των συγκεκριμένων προϊόντων είτε από την εκκαλούσα ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία είτε από άλλο κονδρέμπορο, εντεταγμένο στο δίκτυο διανομής της εφεσιβλήτου ανωνύμου εταιρίας, όσο και σε επίπεδο καταναλωτών (δια του αποκλεισμού ή της σημαντικής παρακώλυσεως της προσβάσεως αυτών στα διατιθέμενα φαρμακευτικά προϊόντα μέσω ενός ευρέος δικτύου σημείων λιανικής πώλησεως - φαρμακείων). Υπό τις ανωτέρω παραδοχές, δεν συνιτρέχει αναφορικώς με την άρνηση πώλησεως των αναφερομένων στο αγωγικό δικόγραφο φαρμακευτικών σκευασμάτων περίπτωση παραβιάσεως από την εφεσίβλητο ανώνυμο εταιρία : α) των περί αθεμίτου ανταγωνισμού διατάξεων (άρθρα 1 και 18^Α Ν. 146/1914), β) των περί προστασίας του ελευθέρου ανταγωνισμού διατάξεων (άρθρα 2 Ν. 3959/2011 και 102 Σ.Λ.Ε.Ε.) και γ) των περί αδικοπραξιών διατάξεων (άρθρα 914 επ., 919, 920, 932 ΑΚ), καθ' όσον δεν πληρούνται οι όροι του πραγματικού αυτών, κατά τα αναλυτικώς εκτιθέμενα υπό στοιχεία Β.Ι, ΙΙ, ΙΙΙ και ΙV της προπαρατεθείσας μείζονος σκέψεως. Κατά συνέπεια, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο

61 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

δέχθηκε τα ίδια (έστω και με ελλιπή αιτιολογία, η οποία παραδεκτως συμπληρώνεται από το παρόν Δικαστήριο κατά τη διάταξη του άρθρου 534 ΚΠολΔ] και απέρριψε την αγωγή ως μη νόμιμη, δεν έσφαλε περί την ερμηνεία και εφαρμογή των αμέσως προαναφερομένων διατάξεων, οι υποστηρίζοντες δε τα αντίθετα πρώτος και δεύτερος [κατά το πρώτο σκέλος αυτού] λόγοι εφέσεως τυχάνουν αβάσιμοι και απορριπτέοι. Καθ' όσον, τέλος, αφορά στον τρίτο λόγο εφέσεως (κατά το πρώτο σκέλος αυτού), με τον οποίο η εκκαλούσα ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία παραπονείται για την κρίση του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου περί « αυτομάτου » αποκλεισμού της εφαρμογής της ειδικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού (Ν. 146/1914, Ν. 3959/2011) και εντεύθεν των περί αδικοπραξιών διατάξεων (άρθρα 914 επ. ΑΚ), επί τω λόγω ότι η συμβατική ελευθερία (ως μορφή φυσικής ελευθερίας) δεν υπόκειται στα κριτήρια καταχρηστικής ασκήσεως του άρθρου 281 ΑΚ, επισημαίνεται ότι, κατά την κρίση του παρόντος Δικαστηρίου, με τις ειδικές ως άνω περί ανταγωνισμού διατάξεις (εθνικές και ενωσιακές) ελέγχεται η νομιμότητα και η τυχόν καταχρηστικότητα συγκεκριμένων εκφάνσεων όχι της συμβατικής ελευθερίας εν γένει, αλλά ειδικώς της επιχειρηματικής ελευθερίας στο πλαίσιο των συναλλαγών με τη νομοτυπική μορφή της αδικαιολόγητης αρνήσεως πωλήσεων υπό το πρίσμα των ειδικών περί ανταγωνισμού διατάξεων του εθνικού και του ενωσιακού δικαίου, και ως

εκ τούτου πράγματι σε επίπεδο δικαίου ανταγωνισμού η γενικώς κρατούσα άποψη περί μη ελέγχου των φυσικών ελευθεριών και δη της συμβατικής ελευθερίας με τα κριτήρια του άρθρου 281 ΑΚ δεν δύναται να τύχει εφαρμογής, όχι όμως επειδή γενικώς η άσκηση των φυσικών ελευθεριών δεν υπόκειται σε έλεγχο καταχρηστικότητας με τα γενικά κριτήρια της διατάξεως του άρθρου 281 ΑΚ, αλλά επειδή ακριβώς ειδικές εκφάνσεις καταχρήσεως της συμβατικής ελευθερίας ελέγχονται βάσει των προαναφερομένων ειδικών εθνικών και ενωσιακών διατάξεων υπό το πρίσμα των γενικών σκοπών και της ιδιαίτερης δομής του δικαίου του ανταγωνισμού, τόσο του αθεμίτου, όσο και του ελευθέρου. Επομένως, η ως άνω παραδοχή της εκκαλουμένης αποφάσεως τυχάνει πράγματι εσφαλμένη, πλην όμως δεν δύναται να οδηγήσει σε εξαφάνισή της, καθ' όσον το διατακτικό αυτής στηρίζεται επαρκώς από τις λοιπές αιτιολογίες της περί μη συνδρομής των ειδικών προϋποθέσεων εφαρμογής των άρθρων 1, 18^A Ν. 146/1914, 2 Ν. 3959/2011 και 102 Σ.Λ.Ε.Ε. και εντεύθεν των άρθρων 914 επ., 919, 920 και 932 ΑΚ, ως εκ τούτου δε ο προκείμενος λόγος εφέσεως τυχάνει απαράδεκτος ως αλυσιτελώς προβαλλόμενος, κατά τα αναλυτικώς εκτιθέμενα στην προπαρατεθείσα υπό στοιχείο Α μείζονα σκέψη. Μετά ταύτα, η κρινομένη έφεση πρέπει να απορριφθεί εν συνόλω ως αβάσιμη και να διαταχθεί η εισαγωγή του κατατεθέντος υπ' αριθ. 3208 1478 8950 0330 0077/2020 ηλεκτρονικού παραβόλου στο Δημόσιο Ταμείο (άρθρο 495 παρ. 3 ΚΠολΔ, όπως η αρχική παρ. 4 προστέθηκε με το άρθρο 12 παρ. 2 Ν. 4055/2012 και αναριθμήθηκε σε παρ. 3 με το άρθρο 1

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

63 (+1)/2ο φύλλο της υπ' αριθ. **4344/2021** αποφάσεως
του Εφετείου Αθηνών

άρθρο τρίτο Ν. 4335/2015, ισχύοντος από 1.1.2016, και εν συνεχεία τροποποιήθηκε από το άρθρο 35 παρ. 2 Ν. 4446/2016). Τέλος, η δικαστική δαπάνη του παρόντος βαθμού δικαιοδοσίας θα συμψηφισθεί στο σύνολό της μεταξύ των διαδικών, λόγω του ότι η ερμηνεία των εφαρμοσθέντων κανόνων δικαίου υπήρξε ιδιαίτερος δυσχερής (άρθρα 179 και 183 ΚΠολΔ).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΔΙΚΑΖΕΙ αντιμωλία των διαδικών.

ΔΕΧΕΤΑΙ τύποις την έφεση.

ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΙ αυτήν κατ' ουσίαν.

ΔΙΑΤΑΣΣΕΙ την εισαγωγή του κατατεθέντος υπ' αριθ. 3208 1478 8950 0330 0077/2020 ηλεκτρονικού παραβόλου στο Δημόσιο Ταμείο.

ΣΥΜΨΗΦΙΖΕΙ στο σύνολό της μεταξύ των διαδικών τη δικαστική δαπάνη του παρόντος βαθμού δικαιοδοσίας.

ΚΡΙΘΗΚΕ και αποφασίσθηκε στην Αθήνα την 5^η Οκτωβρίου 2021 και δημοσιεύθηκε στο ακροατήριό του σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση την 21^η Οκτωβρίου 2021, χωρίς να παρίστανται οι διάδικοι και οι πληρεξούσιοι δικηγόροι τους.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής